

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Nathansen, Henri.

Dr. Wahl : Skuespil i tre Akter : med et Forspil
og et Efterspil.

Kbh. : Gyldendal, 1915

166 s.

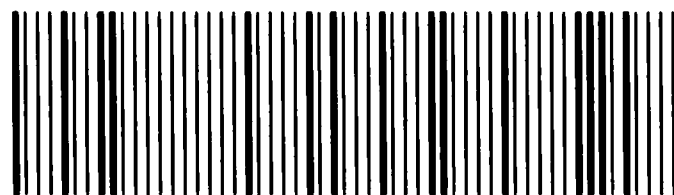
DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021446107

HENRI NATHANSEN

Dr. WAHL

SKUESPIL I TRE AKTER

MED ET FORSPIL
OG ET EFTERSPIL

4581578

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK
FORLAG - KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXV

Dr. WAHL

HENRI NATHANSEN

SOMMERNAT. Fortælling. 1899.

DEN FORBUDNE FRUGT.

Tre Fortællinger. 1901.

FLODEN. Roman 1902.

MOR HAR RET —. Komedie. 1905.

DEN GODE BORGER. Skuespil. 1907.

DANIEL HERTZ. Skuespil. 1909.

DANAS HAVE. Idyl. 1910.

DRØMMEN. Skuespil. 1911.

INDENFOR MURENE. Skuespil. 1912.

AFFÆREN. Komedie. 1913.

DR. WAHL. Skuespil. 1915.

HENRI NATHANSEN

Dr. WAHL

SKUESPIL I TRE AKTER

MED ET FORSPIL
OG ET EFTERSPIL

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK
FORLAG - KØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXV

Copyright 1915
by Henri Nathansen.

Oversættelsesretten for Rusland forbeholdes.

KJØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI.

PERSONERNE.

I FORSPILLET: ENKEFRU WAHL
DR. OTTO WAHL, HENDES SØN
AGDA
KNUD GELSKOV
OLAF STORM

I STYKKET: ENKEFRU WAHL
DR. OTTO WAHL
HELGA, HANS DATTER
KNUD GELSKOV
AGDA, HANS HUSTRU
ERIK, DERES SØN
LUNDING } I MINISTERIET WAHL
RUDBY }
OLAF STORM }
JANSSEN } MEDLEMMER AF TINGET
SALLING }

I EFTERSPILLET: ENKEFRU WAHL
KNUD GELSKOV
AGDA GELSKOV
HELGA
ERIK
OLAF STORM

FORSPIL

Scenen: Stue hos Enkefru Wahl. Gamle smukke Møbler. Tilhøjre Vindu i Karnap med Forhøjning. Udfor dette mindre Mahogni Skrivebord med Stol, ved Siden af Bordet Lænestol. Tilvenstre for Vinduet Bogskab. Paa venstre Sidevæg Sofa med Bord og Stole, over Sofaen Billeder, i Midten et stort Mandsportræt. Bred Fløjdør i Baggrunden. Enkeltdør i Forgrunden til højre.

Idet Tæppet gaar op, ser man gennem den aabne Fløjdør ind i Baggrundsværelset, hvor Enkefru Wahl er i Færd med at pakke en større Koffert, som staar midt paa Gulvet derinde. Hendes Søn, Dr. Otto Wahl staar ved Bogskabet til højre. Han vælger enkelte Bøger ud deraf, gaar med dem hen til Skrivebordet, aabner en af dem og blader deri. Fru Wahl kommer fra Baggrunden og gaar hen til ham. Han vender sig, hun tager hans Hoved mellem sine Hænder og kysser ham længe og inderligt.

DR. WAHL

Er du færdig med at pakke?

FRU WAHL

Ja, min Dreng. — Er det de Bøger, du vilde have med?

DR. WAHL

Ja.

(Hun vil tage dem. Han lægger Armen om hendes Skulder og gaar med hende hen til Lænestolen ved Siden af Skrivebordet.)

DR. WAHL

Der er god Tid endnu —

(Hun tager Plads. Han sætter sig paa Armlænet og tager hendes Haand.)

DR. WAHL

Ja, Mor —

FRU WAHL

Ak ja, min Dreng —

(Hun bøjer sig over hans Haand og kysser den. Saa siger)

DR. WAHL

Nu maa vi ikke tabe Modet. — Kan du huske, naar jeg som Dreng fik Ferie og skulde afsted? Saa holdt du mig ogsaa fast med dine smaa tykke Hænder og vilde slet ikke slippe mig —

FRU WAHL

Jeg har jo ikke andet.

DR. WAHL

Du har mig da endnu.

FRU WAHL

Dengang vidste jeg dog, at jeg fik dig igen og kunde trøste mig med at tælle Dagene. — Nu husker du, hvad du har lovet mig, Otto — hver Uge skriver du, saa jeg har det her om Søndagen —

DR. WAHL

Hver Søndag —

FRU WAHL

Men nu rejser du altsaa helt fra mig, og det kan ikke mere nytte, at jeg gaar hen til Vinduet Kl. 4

for at nikke til dig, naar du kommer. Og om Aftenen naar jeg sidder alene — og om Natten naar jeg ligger vaagen og ikke mere hører dig banke paa for at sige, at du er kommen —

DR. WAHL

Nu skal du være fornuftig, Mor.

FRU WAHL

Det er jeg ogsaa.

DR. WAHL

Og forstaa, hvad det gælder for mig.

FRU WAHL

Det véd jeg godt.

DR. WAHL

— — Kan du huske, naar Far kom hjem og smed sig her i Stolen og sagde: nu kan jeg ikke mere — nu vil jeg ikke længer. Og han blev dog her alligevel og sled sig op, træt og gammel længe før Tiden —

FRU WAHL

Det skal du ikke.

DR. WAHL

Det vil jeg ikke.

FRU WAHL

Det véd jeg godt.

DR. WAHL

Der ser du selv.

FRU WAHL

Der er blot saa langt fra at vide til at forstaa.

DR. WAHL

— — Og husker du, naar Far sad herinde hos os om Aftenen? Vi to sad derhenne ved Bordet — du syede, og jeg læste — eller lod ihvertfald som jeg gjorde det. Saa — pludselig — rejste han sig og gik et Par Gange op og ned. Du fulgte ham med Øjnene over Sytøjet, naar han vendte Ryggen til, og naar han vendte om, saa syede du rolig videre. Jeg kan høre Lampen koge endnu. Saa — med ét — stansede han foran dig og sagde: Dette Land! — kan du huske? Og saa fortalte han dig et eller andet, der var hændet ham eller andre. Og altid endte han, som han begyndte: dette Land!

FRU WAHL

Og dog elskede Far det.

DR. WAHL

Ulykkeligt, ja —

FRU WAHL

Desværre.

DR. WAHL

Som jeg selv.

FRU WAHL

Bliv nu siddende, min Dreng — —

DR. WAHL

— — Jeg husker, som det var igaar, den Dag Far kom hjem, da hans Afsked var besluttet. Han kom fra Ministeriet, hvor de havde givet ham Valget imellem at høre op med at skrive imod Militærforslaget eller faa sin Afsked. Han stod dér i Døren — kan du huske — i stram Generalstabsgalla. Uden at sige et Ord rev han Uniformfrakken op, spændte Sablen fra og lod den falde i Gulvet. Hvor jeg husker den Lyd! Saa gik han ind og klædte sig om, og vi saa ham aldrig siden i Uniform. Men saa ung jeg var, véd jeg, at det var den underlig — — oprørske Lyd, der vakte noget af den Aand i mig, som jeg skylder ham.

FRU WAHL

Du saa ikke, hvor han græmmede sig.

DR. WAHL

Jeg saa, hvor han voksede i mine Øjne.

FRU WAHL

Det blev hans Død.

DR. WAHL

Det blev min Indvielse til Livet. — Fra den Dag vidste jeg, eller anede jeg ihvertfald, hvor jeg vilde hen. Skønt Far aldrig selv som gammel

Militær kunde bekvemme sig til aabenlys Kamp mod sit Parti, saa tilskyndede han — ja, opdrog mig dertil. Han stod bag mig under hele min Opvækst, som han staar bag mig i Dag. Da Regeringspartiet smed mig i Fængsel og ødelagde mit Blad, og mit Parti nu ved Valgene gik tilbunds med et Bump, og mit Nederlag blev skreget ud med en Fryd uden Lige, saa selv Vennerne begyndte at tage Afstand — da forstod jeg med ét, hvor dybt vi stak i haabløs Reaktion. Ikke et Minut længer! Kun bort — bort! Det var, som om jeg hørte Fars fortvivlede Stemme i mit Øre: nu kan jeg ikke mere — nu vil jeg ikke længer —

FRU WAHL

Det skal du heller ikke.

DR. WAHL

Dette Land!

FRU WAHL

Ja, dette Land —!

(Dr. Wahl gaar nogle Øjeblikke op og ned i dyb Bevægelse. Fru Wahl ser efter ham over Brillerne, naar han vender Ryggen til)

FRU WAHL

Kom hen til mig, Otto —

(Han gaar derhen og tager hendes Haand.)

FRU WAHL

Min elskede Dreng —

DR. WAHL

Forstaar du mig nu?

FRU WAHL

Ja —

DR. WAHL

At jeg vilde gaa til Grunde som Far, hvis jeg blev her.

FRU WAHL

Og den Glæde skal de ikke faa at se en Gang til —

DR. WAHL

Nej.

(Han gaar fra hende og hen mod Vinduet. Fru Wahl ser efter ham.)

FRU WAHL

Naar vilde Agda komme?

DR. WAHL

Hun skulde være her nu — —

(Han staar ved Vinduet og ser ud. Fru Wahl ser forsigtig derhen).

FRU WAHL

Blot jeg var rolig —

DR. WAHL

For hvad?

FRU WAHL

Med hendes Far og Slægt og alting —

DR. WAHL

Hun har jo dig og mine Venner.

FRU WAHL

Mener du Gelskov —?

DR. WAHL

Hvorfor nævner du netop ham?

FRU WAHL

Du siger jo, han er din Ven.

DR. WAHL

Jeg véd, jeg kan stole paa ham.

FRU WAHL

Man kan stole paa Venner, indtil man faar Brug for dem. (Da Dr. Wahl med et Suk gaar fra Vinduet) — Saa giv mig din Haand, min Dreng — og giv mig saa et Kys, inden der kommer nogen. — Rejs og bliv lykkelig! Jeg tror jo ikke, man bliver det andre Steder end i sit eget Land, men jeg véd jo ogsaa, at du kommer igen. Vidste jeg det ikke saa sikkert, saa sikkert, saa lod jeg dig slet ikke rejse. Men jeg véd, at du kommer tilbage og giver dit Land, hvad din Far kaldte sin Haand og sit Hjærte.

DR. WAHL

Mit Hjærte —

FRU WAHL

Ja.

DR. WAHL

Det har det, Mor.

FRU WAHL

Det véd jeg, min Dreng.

DR. WAHL

Men Haanden har det slaaet af mig.

FRU WAHL

Der kommer andre Tider og andre Mennesker.

DR. WAHL

Der kommer kun andre Tider — Menneskene bliver de samme.

FRU WAHL

Nu er det nok dig, der taber Modet.

DR. WAHL

Ikke Modet —

FRU WAHL

Hvad da?

(Han staar et Øjeblik. Saa sætter han sig og lægger sit Hoved ind til hende. Hun klapper hans Haar og siger:)

FRU WAHL

Min Dreng — min elskede Dreng —

DR. WAHL

— — Det er saa dumt, Mor — men hvad kan det hjælpe —. Da jeg imorges for sidste Gang gik igennem Byen, blev jeg som en Dreng igen. Jeg saa det altsammen som noget, der var mit — og som jeg var nødt til at forlade. Jeg gik ud ad Vester

og op paa Bakken, hvor vi to har staaet saa tit og talt om alt dét, som ventede mig derinde i Byen. For hvert Sted jeg saa hen, var der en Erindring — og noget indeni mig, som svarede igen. Det var hele min Barndom, mit Hjem her hos dig — mit Liv.

FRU WAHL

Min elskede Dreng —

DR. WAHL

— — Saa kom jeg for sidste Gang her ned ad Vejen. Jeg syntes aldrig før, jeg havde følt det altsammen saa . . . ja, saa barnligt som nu. Da jeg drejede om Hjørnet og saa op til dit Vindu, saa stod du dér og vinkede til mig — som aldrig før. Jeg kom her ind i Stuen, og du tog nogle Penge og gav mig, mens jeg stod bagved Skrivebordet og saa' ned i Skuffen. Dér laa den lille fine Fløjelsbog med Perlemorsblomsterne og Sommerfuglene, som jeg husker fra lille — og du viste mig alle de Datoer, du har skrevet op deri — altsammen var det om mig. Og inde i Rummet bag i Bogen laa de smaa gule Papirslapper, hvor du har gemt mit Haar fra dengang det var lysebrunt og fint som Silke. Altsammen — altsammen mig —

FRU WAHL

Altsammen dig —

(Hun kysser ham. I det samme ringer det i Entréen. Hun gaar hen og tager Bøgerne paa Skrivebordet — han gaar mod Døren til højre.)

FRU WAHL

Saa pakker jeg dem ned —

DR. WAHL

Jeg kommer, inden du lukker.

(Hun gaar mod Baggrunden. Agda kommer fra Døren til højre.)

AGDA

Goddag —

FRU WAHL

Goddag, mit Barn —

(Hun gaar ind i Baggrundsværelset, lukker efter sig.)

DR. WAHL

Endelig —

AGDA

Jeg var nær aldrig sluppet hjemmefra.

DR. WAHL

Vidste de da noget?

AGDA

Jeg kunde se paa Far, at han vidste, hvor jeg skulde hen.

DR. WAHL

Hvad sagde han da?

AGDA

Ingenting. Netop derfor. Saa stod jeg ogsaa og lod som ingenting. (Da han trækker paa Skuldrene) Ja, du forstaar det ikke — (Tager Papiret af nogle Syrener, hun har lagt fra sig — rækker ham dem) Er de ikke yndige?

DR. WAHL

De dufter af Foraar — (kysser hende, lægger Blomsterne hen paa Bordet ved Sofaen.) — Jeg gik forbi dine Vinduer iaftes. Der var Lys i et af de andre Værelser. Jeg stod ovre paa det andet Fortov og ventede paa, at der skulde blive tændt hos dig. Saa kom du nok hen til Vinduet og rullede ned. Men du kom blot ikke.

AGDA

Du havde jo sagt, at du heller ikke var hjemme.

DR. WAHL

Var du da ude?

AGDA

Et ganske lille bitte Øjeblik.

DR. WAHL

Du sagde, at du ikke vilde gaa ud den sidste Aften.

AGDA

Ellers var jeg ogsaa hjemme — hele Tiden.

DR. WAHL

(med et Smil)

Svigter du mig allerede?

AGDA

Ja, naar du rejser fra mig —

DR. WAHL

Hvem var det, der lovede ikke at glemme mig?

AGDA

Hvis du ikke bliver for længe borte, ja.

DR. WAHL

Hvorlænge jeg saa blev borte.

AGDA

Jamen, det gør du ikke.

DR. WAHL

Det kan man ikke vide.

AGDA

Det skal du vide.

DR. WAHL

Saa, Agda — nu skal du være en voksen og fornuftig Pige og høre rolig paa mig. Saadan. — Jeg har sagt dig, at jeg ikke kan sige noget — jeg véd ingenting. Hvis alting bliver anderledes herhjemme —

AGDA

Jamen, det gør det jo ikke.

DR. WAHL

Det véd man ikke.

AGDA

Det siger du jo selv.

DR. WAHL

(tier med et Skuldertræk)

AGDA

Du maa ikke rejse fra mig, Otto . . !

DR. WAHL

Nu maa du ikke gøre mig det sværere, end det er i Forvejen, Agda. — Jeg kan ikke blive — det véd du jo. Jeg rejser min Vej for at faa det alt-sammen paa Afstand. — Kiv og Strid og Stik og gammel Ondskab. Hvis alting engang bliver anderledes herhjemme, saa kommer jeg. Men som det nu er, og som jeg selv nu er, saa maa jeg — maa jeg afsted.

(Lille Pause.)

AGDA

Far vidste godt, at du rejste.

DR. WAHL

Jeg troede ikke, han sagde noget.

AGDA

Han gav sig pludselig til at tale om dig —

DR. WAHL

Hvad sagde han da?

AGDA

Og om din Far.

DR. WAHL

Saa var det vist noget smukt —

AGDA
(rejser sig)

DR. WAHL

Det plejer han jo.

AGDA
Han sagde, at din Far havde forraadt sit Land.

DR. WAHL
Ja, han er den rette!

AGDA
Du siger ikke noget ondt om Far.

DR. WAHL
Han, der selv er Skyld i det Skridt, jeg nu gør
idag.

AGDA
Han sagde, at du rejste til Fjendens Land —

DR. WAHL
Hvor det ligner ham —!

AGDA
Fordi du var en Fremmed i dit eget.

DR. WAHL
Hvad sagde da du?

AGDA
Jeg sagde, at du rejste, fordi du følte dig blandt
Fjender herhjemme.

DR. WAHL

Og han selv er en af de værste.

AGDA

Det maa du ikke sige.

DR. WAHL

Det véd du jo selv.

AGDA

Du kender ham ikke.

DR. WAHL

Jeg kender hans Næve. Det er nok.

AGDA

— — Kan du huske den første Gang vi traf hinanden efter mange Aars Forløb? Det var paa et af Valgmøderne mellem dig og Far, hvor jeg var taget med for at høre dig. Husker du ogsaa, hvad du sagde, da jeg gik hen og hilste paa dig?

DR. WAHL

Det var vel noget smukt.

AGDA

Om Far, ja —

DR. WAHL

Jeg mente en anden, Agda —

AGDA

Og saa kom Far hen til os og sagde, at I efter Fægtningen skulde række hinanden Haanden.

DR. WAHL

Hvem fik mig til det?

AGDA

Du vidste, at du gjorde mig en Glæde.

DR. WAHL

Jeg véd, at jeg i det samme kom til at tænke paa min Far og skammede mig.

AGDA

Fordi han hadede Far —

DR. WAHL

De var Venner fra Ungdommen af, og saa spærrede han for Fars Avancement og smed ham ud af Hæren, fordi hans Overbevisning var en anden. Og dér stod jeg og trykkede hans Haand —

AGDA

Far siger, han var nødt dertil.

DR. WAHL

Selvfølgelig.

AGDA

Ja.

DR. WAHL

Som en Tyv er nødt til at stjæle.

(Hun sætter sig med Hænderne for sit Ansigt. Han gaar op og ned — saa hen til hende. Staar et Øjeblik, bøjer sig saa over hende og siger:)

DR. WAHL

Agda — — min elskede Agda — — du maa

ikke græde — — men jeg kan ikke slaa af. Din Fars Politik er for mig den onde Aand her i Landet. Navnet paa hans Regimente har for os Unge en Duft af aandelig Død og Forraadnelse. Ja, jeg maa sige det. Jeg trænger til at sige dig det nu i den sidste Time, jeg er her. Det er hans Navn, der jager mig herfra.

AGDA

Far sagde, at den, der holder af sit Land, kæmper for sit Land. Den, der er født Soldat, bliver paa sin Post.

DR. WAHL

Han bliver, ja.

AGDA

Ja.

DR. WAHL

I Kraft af Retsbrud og Soldater.

AGDA

Og du flygter.

DR. WAHL

Naa, ja — saa flygter jeg. Kalder du dét, at jeg ikke kan være her, at jeg flygter — saa flygter jeg. Her er tomt. Dødt. Mennesker og Tider gaar igen som Tordenskjolds Soldater. Din Far er et Genfærd — Far blev det — og jeg vil ikke være et Genfærd af ham. Hvis du i dette Øjeblik spurgte mig, om jeg da ikke elsker mit Land, saa véd jeg i min Fortvivlelse ikke, hvad jeg skal svare. Jeg

véd kun, at jeg ikke kan være her — ikke vil blive her. Kun ud — bort!

(Han gaar fra hende. Hun sidder stille uden at røre sig. Saa gaar han hurtigt hen til hende, lægger sig paa Knæ ved Siden af hende og siger)

DR. WAHL

Agda — min elskede Agda — du maa forstaa mig. De har pint mig over Evne — jeg har troet paa min Sejr — jeg har lidt et ynkeligt Nederlag, og jeg rejser for at skjule min Skam og min Haabløshed. Om det er dumt eller fejgt eller latterligt — — kald det trist, det tror jeg er Ordet. Jeg saa' en Gang en fremmed Hund, der var kommet ind i en Landsby, forfulgt af alle de Køtere, der hørte hjemme paa Pladsen. For hvert Hus, den foer forbi, var der en Forfølger mere. Saadan føler jeg mig.

AGDA

(bøjer sig over ham)

Otto —

DR. WAHL

Hvis du holdt af mig —

AGDA

Skam dig —

DR. WAHL

Saa forstod du mig — og bad mig selv om at rejse.

AGDA

— — Hvis jeg holdt af dig — — nej, se mig

i Øjnene — naa, skammer du dig saa? Du taler om at forstaa — forstaar du da mig? Hvis det kun var det, at du rejste og kom igen — — jeg vilde tigge og bede dig derom, fordi jeg kan se, at du trænger dertil, og vi begge har det ondt — og jeg skulde sidde her og være glad, fordi du var borte — og ikke tænke paa andet, end at du kom igen, og alt blev godt, naar du kom. Men hvis du nu bliver dernede — og de derhjemme — ja, naturligvis kommer jeg, hvad saa de andre siger eller gør — netop saa! Men kommer jeg, som jeg ellers vilde — henrykt! — ja, til dig, det véd du godt — men til det Land, som jeg er født og opdraget til at — — ja, du siger, det er Vanvid, og det er det maaske ogsaa, men hvad hjælper det, naar jeg nu en Gang føler det saadan, selvom du saa hundrede og atter hundrede Gange forklarer mig, at det er Vanvid. — Og naar jeg nu siger dig, at det aldrig bliver anderledes — at jeg vilde længes efter alt det herhjemme — og vilde sidde dernede som paa et stort, fremmed Hotel og ønske, ønske hver Time paa Dagen, at jeg var væk derfra — og vide, at jeg maaske aldrig kom hjem og føle mig syg og gammel og grim, fordi jeg ikke har dig her, hvor jeg vil have dig, og hvor de alle skal se dig og forstaa dig og holde af dig — (bøjer sig ned over ham) — som jeg.

DR. WAHL

Agda —

AGDA

Forstaar du mig saa?

DR. WAHL

Ja.

(Stilhed. Saa siger)

DR. WAHL

— Jeg føler det jo selv, nu da jeg skal afsted. Det er ikke i Vrede, jeg rejser — langt snarere i Sorg. Alt hvad der er af Følelse i mig, hænger jo ved Landet her — det er kun min Vilje, der siger nej. Jeg vil ikke gaa til Grunde. Jeg troede paa mine Evner — de slog ikke til — eller passede ikke ind. Jeg har gjort mit Regnskab op, det er det Hele. De vil ikke have mig — og jeg vil ikke give mig. Derfor tager jeg mit Tøj og gaar.

(Fru W a h l aabner Baggrundsdøren).

FRU WAHL

Nu er Budet der efter Kofferten —

DR. WAHL

Saa kommer jeg, Mor —

(Fru W a h l atter ind, lukker Døren.)

DR. WAHL

Sig saa for sidste Gang, at du elsker mig —

AGDA

Elskede —

DR. WAHL

Og kommer til mig —

AGDA

Og kommer til dig —

DR. WAHL

Og bliver hos mig —

AGDA

Og bliver hos dig —

DR. WAHL

Selvom jeg aldrig —

AGDA

Otto —

DR. WAHL

Aldrig kom —

AGDA

Du kommer!

(Hun slaar Armene om hans Hals og lukker hans Mund med et Kys. I det samme ringer det.)

DR. WAHL

Der er de andre. — Sig, at jeg er her straks.

(Dr. Wahl gaar mod Baggrunden. Knud Gelskov kommer fra Døren til højre.)

DR. WAHL

Goddag, Knud —

GELSKOV

Goddag —

DR. WAHL

Blot et Øjeblik — (gaar mod Baggrunden).

GELSKOV
(til Agda)

Tak for iaftes —

DR. WAHL
(vender sig ved Døren)

AGDA

Sagde jeg dig ikke, at jeg traf Gelskov iaftes?

DR. WAHL

Nej —

AGDA

Ikke —?

(De strejfer hinanden alle tre, næsten umærkbart, med deres Blik et ganske kort Sekund. Saa gaar Wahl ind i Baggrundsværelset.)

GELSKOV

Maatte dét heller ikke vides?

AGDA

Hvorfor faar De mig altid til at skjule noget, skønt jeg akkurat ligesaa godt kunde sige det?

GELSKOV

Hvorfor siger De det saa ikke?

AGDA

Jeg kan ikke lide Dem.

GELSKOV

Jeg kan desværre ikke gengælde Deres Følelser.

AGDA

Jeg kan ikke lide, at De siger, De er Ottos Ven, og saa staar De dér og smiler, som om det Hele slet ikke kom Dem ved.

GELSKOV

De rejser jo ikke —

(I det samme kommer Dr. Wahl fra Baggrunden. Agda rækker Gelskov Haanden.)

AGDA

Farvel, Gelskov.

GELSKOV

Ser jeg Dem snart?

AGDA

Maaske.

DR. WAHL

(til Agda)

Du rejser jo ikke —

GELSKOV

Nej . . .

(Hun gaar ind ad Baggrundsdøren. Wahl ser efter hende. Saa gaar han hen til Gelskov.)

DR. WAHL

Ja, Knud — nu stoler jeg paa dig. Du holder mig à jour med alt, hvad der sker — tager dig af Bladet — vore Interesser — alt. — — Kender du det sidste Øjeblik, naar man staar paa Trinbrædtet og skal til at sige farvel — alle Ord bliver saa underlig borte. Jeg skylder dig Tak for meget — mest maaske fordi det var dig, der fik mig overtalt til at rejse, inden det var for sent. Skønt — naar jeg nu staar og skal til at sige farvel — ja, fulgte jeg mit Hjærte nu —

GELSKOV

Saa blev du.

DR. WAHL

Ja.

GELSKOV

Som de andre.

DR. WAHL

Du jo ogsaa.

GELSKOV

Hvad betyder det, hvor jeg er eller ikke er — ja, det vilde blot være et latterligt Slag i Luften. Men dét at du rejser er et Memento. Jo. Det har allerede skabt Røre — Adresser — Protester. Det breder sig, det véd jeg. Og en skønne Dag vil de blive nødt til at kalde dig tilbage.

DR. WAHL

Om otte Dage er jeg glemt.

GELSKOV

Om et Aarstid er du her igen.

DR. WAHL

Otte Dage er den længste Tid, et Menneske huskes.

GELSKOV

De kan ikke hænge ved Magten mere end et Par Aar endnu.

DR. WAHL

Tyve —

GELSKOV

Nonsens.

DR. WAHL

Tyve Aar, siger jeg dig — hvis de vil. Først naar man staar foran Faren, ser man den. Jeg har sat alting ind paa et Kort — og sæt saa, at jeg taber Spillet. Aa Gud, Knud — enhver, der tror, han er nødvendig, vil faa at se, at han er overflødig. Jo. Da du gav mig det Raad at rejse — var jeg da et Øjeblik i Tvivl? — Naar jeg nu spørger mig selv, saa véd jeg ikke, hvad jeg skal svare. Ikke andet, end at jeg altsaa rejser. Resten er Taushed.

GELSKOV

Naa ja, du rejser. — er det ikke Svar nok! Bort fra Usselhed og lumpen Rævepolitik. Du rejser, fordi alt, hvad her er af Nid og Nag og Løgn har rottet sig sammen imod dig. Fordi det Land, du hører til, og det Folk, du hører til, har sjoflet dig og sparket alt, hvad du har sagt og gjort, i Sølet. Fordi her er fladt og flovt og surt og smaat, og du skal vise dem, at der er Plads for dine Evner i friskere Luft og renere Jord. Derfor rejser du.

(Dr. Wahl ser et Øjeblik paa Gelskov — siger saa)

DR. WAHL

Er dét dig, Knud —!

GELSKOV

Ja.

DR. WAHL

Saa varm, saa — — jeg kender dig ikke igen.

GELSKOV

Nu kender du mig maaske.

(Dr. Wahl ser atter et Øjeblik paa ham — rækker ham saa Haanden)

DR. WAHL

Giv mig din Haand.

GELSKOV

(rækker ham Haanden)

DR. WAHL

Tilgiv mig, hvis jeg ikke altid troede, du mente mig det godt.

GELSKOV

Du var for villig til at lytte til dem, der vilde skille os.

DR. WAHL

Der var ingen, der vilde skille os — (da Gelskov smiler) — naa ja, var der det, saa skal det ihvertfald aldrig lykkes dem nu.

(Man hører Stemmer i Entréen. Gelskov slaar pludselig Armen om Wahls Skulder og trykker ham hæftig ind til sig uden at tale.)

DR. WAHL

Nu rejser jeg glad — —

(Døren i Forgrunden aabnes. Olaf Storm, Rudby og Lunding kommer ind. Wahl gaar hen til dem og trykker deres Hænder, en efter en.)

DR. WAHL

Er Vognen dernede?

STORM

Ja.

(Dr. Wahl gaar mod Baggrunden)

STORM

Otto — — (Wahl stanser, de andre samler sig om Storm.)
 Det er blot et Par Ord — — (tier et Øjeblik — siger saa :)
 Vi som staar her, for sidste Gang maaske i lange
 Tider, vi har fulgtes ad fra vor Studentertid — ja,
 du og jeg fra vi var Drenge — og vi har alle

som én følt, at det en Gang blev dig. Og det blev dig. — Naar du nu rejser bort, saa forstaar vi dig — men det gør blot Afskeden tungere — saa meningsløst — saa meningsløst sørgeligt det er. Lad mig da blot sige dig, hvad der kan siges — hvad jeg føler, det ved du. (Stanser lidt, siger saa fast:) Vi siger dig nu farvel, men kun for en Tid. Vi lover dig, alle som en, at staa fast om det, du har kæmpet for. Og naar du en Dag — det ske snart — kommer igen, saa vil du finde os, hvor du forlader os: rede til at følge dig for vort Land — under din Fane.

(Kort Stilhed)

DR. WAHL

Tak, Olaf — Tak, allesammen — — for Venskab — for Tillid og Trofasthed. Jeg lover jer, at jeg aldrig skal glemme. Aldrig jert Venskab — og aldrig — de andre! Jeg beder jer sværge med mig: aldrig at glemme —

DE ANDRE

Vi sværger —

DR. WAHL

Aldrig at svinge —

DE ANDRE

Vi sværger —

DR. WAHL

Troskab i alt til den Dag, da I ser mig igen!

DE ANDRE

Vi sværger —

(De staar et Øjeblik med oprakte Hænder — saa siger)

DR. WAHL

Vent mig dernede —

(Han gaar mod Baggrunden og aabner Døren, mens de andre gaar ad Forgrundsøren ud. Fru Wahl kommer ind — Agda følger)

DR. WAHL

Farvel, Mor —

FRU WAHL

Min Dreng — min Dreng —

DR. WAHL

Du maa ikke græde.

FRU WAHL

Min elskede Dreng —

DR. WAHL

Farvel, Agda —

AGDA

Du kommer aldrig igen!

DR. WAHL

Jeg kommer, Agda —

AGDA

Hvornaar?

FRU WAHL

Engang —

DR. WAHL

Ellers kommer jo du til mig.

AGDA

Aldrig igen —

DR. WAHL

Farvel — —

(Han gaar hurtig ud ad Forgrundsøren til højre. Agda sidder sammensunket ved Bordet til venstre — Fru Wahl staar ved Vinduet.)

AGDA

Han glemte mine Blomster — — han kommer
aldrig igen — —!

TYVE AAR EFTER

FØRSTE AKT

Scenen: Redaktør Gelskovs Arbejdsværelse. Tilvenstre i Forgrunden bredt Vindu, mod en aaben Plads med høje Trær. Ud for Vinduet Skrivebord med Stol og Lænestol — foran Bordet Siddeplads. Til højre Sofa med Bord og Stole. Langs alle Vægge høje Reoler med Bøger, Stabler af Tidsskrifter og Blade. Døre i Baggrundens Midte, i Sidevæg til venstre i Baggrunden (til Entré) og i Sidevæg til højre i Baggrunden.

Idet Tæppet gaar op, staar Fru Agda Gelskov ved Vinduet. Hun ser paa Uret, gaar hen og ordner nogle Blomster paa Bordet. Hun bøjer sig over Blomsterne, falder i Tanker. Hører nogen komme i Baggrundsværelset, gaar hurtig mod Døren. I det samme kommer hendes Søn Erik hurtig ind.

FRU GELSKOV

Er han kommet?

ERIK

Ikke endnu. Jeg snød mig fra Forelæsningen — Jura og Begejstring, nej! Der er fuldt af Flag paa Strøget og Masser af Mennesker paa Benene. Og saa er det ikke en Gang en Prins, der skal konfirmeres. — Er du spændt?

FRU GELSKOV

Voldsomt!

ERIK

Du vil blot som sædvanlig ikke være ved det.

FRU GELSKOV

Jeg er glad som alle andre.

ERIK

Glad — ? I alle de Aar har han nu været borte, og saa kommer han tilbage, fordi Landet forlanger det. Er Livet saa ikke dejligt!

FRU GELSKOV

Det manglede blot, at du ikke skulde synes det.

ERIK

Idag kan du ogsaa godt være bekendt at synes det.

FRU GELSKOV

Jeg tænker paa alle de Aar, der gik —

ERIK

De er jo gaaet.

FRU GELSKOV

Det er de, ja.

ERIK

Hvem tænker saa mere paa dét?

FRU GELSKOV

Nej —

ERIK

Jeg var et Spring oppe paa Fars Blad. Der var stort Møde. Om det ny Ministerium blev der sagt. — Tror du, Far kommer med?

FRU GELSKOV

Hvem véd —?

ERIK

Det staar i Bladet.

FRU GELSKOV

Der staar vel, hvad de vil have, der skal staa.

ERIK

Du sagde selv igaar, at du syntes, de skyldte ham det.

FRU GELSKOV

Og idag synes jeg kun en eneste Ting: Gudske-
lov, at forbi er forbi — og at alting begynder igen!

ERIK

Ja, Gudskelov! — I al den Tid jeg har kunnet fatte, har jeg ikke hørt om andet, end hvor dybt vi var sunket, og hvor langt vi var nede. Kongen var gammel, Landet var gammelt, vi andre var nær ved at synes, vi selv var det. Det eneste, der ikke var gammelt, det var ham — og han var her naturligvis ikke. Vi hørte om hans Ry derude, vi

slugte hans Bøger, som altid sagde dét, vi følte. Alle herhjemme saa ud som Borgere — kortskæggede, langskæggede, glatragede, skaldede — kun han saa ud som — som —

FRU GELSKOV

(med et Smil)

Naa, som hvad?

ERIK

Nej, du kan tro nej —!

(Fru Gelskov gaar pludselig hen til ham og kysser ham. Saa gaar hun straks fra ham igen.)

ERIK

Du er nok ogsaa lidt nervøs — ja, nu sætter du dig, fordi jeg siger det. — Og nu skal du til at pille lidt ved Blomsterne igen —

FRU GELSKOV

(rejser sig)

Maa jeg heller ikke det?

ERIK

Og saa rødmer du.

FRU GELSKOV.

Hvad gør jeg?

ERIK

Ja.

FRU GELSKOV

Det maa da saa være over dig.

ERIK

Og dit Haar har du ogsaa sat anderledes.

FRU GELSKOV

Det har siddet saadan i de sidste 20 Aar.

ERIK

Ja, den kender vi —

FRU GELSKOV

Hvad siger du!

ERIK

Man burde jo nærmest skamme sig — —

FRU GELSKOV

Erik — nej, kom herhen — du maa ikke le af din gamle Mor. Naturligvis sværmede vi for ham — ja, jeg ogsaa — men det er snart saa længe siden, at man ikke mere tror det. Og saa kommer han her tilbage, og man er glad og føler sig en Smule ung igen — og saa staar der en lang Dreng og fortæller, at man maa skamme sig —

ERIK

Naar du saa blot gjorde det.

FRU GELSKOV

— — Du sagde før noget, som jeg ogsaa engang har følt. Og nu har jeg selv en Dreng paa 18 Aar og maa skamme mig over, at jeg føler som han.

Da du før kom herind og fortalte mig, at du var gaaet gennem Strøget — og de flagede — og du havde snydt dig fra Juraen — saa syntes jeg pludselig, at jeg saa mig selv igen, og at de 20 Aar var gaaet sporløst henover mit Hoved —

ERIK

Det er de ogsaa.

FRU GELSKOV

Aa, Gud —

ERIK

Næsten.

FRU GELSKOV

Ja —

ERIK

Nu skal vi ikke sukke, Mor. Du sagde selv, at forbi var forbi —

FRU GELSKOV

Ja, Gud give det var det, min Dreng!

(Det ringer. De lytter. Fru Gelskov gaar hurtig hen mod Døren i Baggrunden til venstre. I det samme aabner Pigen den for Helga Wahl.)

HELGA

(stanser et Øjeblik, siger saa)

Mit Navn er Helga — — Helga Wahl.

FRU GELSKOV

Nej, er det Dem!

HELGA

Ja.

FRU GELSKOV

Ja, nu kan jeg se det — paa Øjnene. Velkommen!

HELGA

Tak.

FRU GELSKOV

Hvor er Deres Far?

HELGA

Far bad mig tage i Forvejen og sige, at han kom straks. Herfra skulde jeg tage hen til Bedstemoder. Er det langt?

ERIK

Nej.

FRU GELSKOV

Erik kan følge Dem. — Det er min Søn.

HELGA

Goddag. — Vil De?

ERIK

Med Glæde. — Velkommen.

(Kort Stilhed.)

FRU GELSKOV

Tænk engang —

HELGA

Ja —

FRU GELSKOV

Jeg havde slet ikke tænkt mig, at De var en voksen Dame.

HELGA

Det er jeg heller slet ikke.

FRU GELSKOV

Hvor De ligner Deres Far nu!

ERIK

Ja.

HELGA

(til Fru Gelskov)

Vil De ikke nok sige du til mig? (Da Fru Gelskov
(rækker hende Haanden) Far har saa ofte talt om Dem —

FRU GELSKOV

Har han?

HELGA

Saa jeg synes, jeg altid har kendt Dem.

FRU GELSKOV

Hvad var det nu, du hed?

ERIK

Helga —

HELGA

Ja.

ERIK

De taler jo Sproget som en af os.

HELGA

Med en lille Smule Akcent, ikke?

ERIK

Maaske en lille bitte Smule —

FRU GELSKOV

Og nu er du altsaa herhjemme!

HELGA

Ja, Gudskelov.

ERIK

Ja.

FRU GELSKOV

Gudskelov, ja.

HELGA

Det var underligt for mig, kan De tro, at komme her til. For første Gang i mit Liv. Saalænge Mor levede, talte vi næsten aldrig om noget herfra. — Og saa nu, da jeg endelig kom her — alle de Flag og alle de Mennesker, der strimlede sammen —

ERIK

Stimlede er bedre —

FRU GELSKOV

Eller vrimlede —

HELGA

Strimlede eller vrimlede — —! (De lær) Far blev ved med at trykke Hænder og vinke — jeg stod dér med min Hatæske og blev puffet og stødt som Peber. Saa raabte Far til mig om at tage

herhen, og saa blev han ligesom løftet og vugget henover Perronen som en Prop paa Vandet, mens de raabte hans Navn og Hurra — Hurra! Og jeg stod der med min Hataeske, uden at et Menneske kendte mig og raabte bare med de andre: Hurra, Hurra!

ERIK

Man kan ligefrem ikke blive siddende.

HELGA

(rejser sig ogsaa)

Det var dejligt!

FRU GELSKOV

Og din Far har det godt?

HELGA

Glimrende!

FRU GELSKOV

Og er glad?

HELGA

De skulde have set ham den Dag, da Deputationen kom derved. Han kom stormende ind til mig og raabte: Nu rejser vi hjem, Helga! — Og nu er vi altsaa hjemme!

FRU GELSKOV

(kysser hende)

Velkommen, mit Barn.

HELGA

Tak. — Jo mere vi nærmede os Dagen, jo mere

stille blev han. Og da vi imorges gik i Land, saa' jeg godt, at han havde grædt. Men da vi før rullede ind paa Perronen, og Far stak Hovedet ud af Vinduet, og de raabte og svingede med Hattene og blev ved og blev ved, saa jeg maatte sætte mig ned og græde af Glæde —

ERIK

Nu græder De lidt igen.

HELGA

Det gør Deres Mor jo ogsaa.

ERIK

Det holder ellers haardt, kan De tro.

FRU GELSKOV

Du skal slet ikke tro, hvad han siger.

HELGA

Endelig — — endelig! — Jeg gik jo og saa' paa, at Far blev trist og ensom — navnlig efter Mors Død trak han sig helt tilbage. Han sad tit hjemme og stirrede hen for sig, og naar jeg spurgte ham om noget, saa saa' han op, som om han havde været langt borte. Jeg kunde se, hvor han længtes. Vi fulgte jo alle Begivenheder herhjemme fra, og jeg forstod jo godt, hvor det — — (leder efter Ordet) — — na —?

ERIK

Bar hen —?

HELGA

Ja. — Og saa den Dag da det endelig skete —
jeg sprang og dansede omkring og kunde godt have
omarmet, hvem der var kommet —

ERIK

Bare jeg var kommet —

HELGA

Kom!

ERIK

Jeg tør ikke.

HELGA

Saa De!

(Hun omfavner Fru Gelskov og kysser hende. Døren fra Entréen aabnes.
Dr. Wahl staar der. Der bliver ganske stille. Saa gaar Fru Gelskov hen
til ham — han kysser hendes Haand uden at tale. Vender sig saa mod Erik)

DR. WAHL

Er det din Søn?

FRU GELSKOV

Ja.

(Erik gaar derhen, bukker dybt. Dr. Wahl lægger sin Arm om hans Skul-
der. Erik ser bevæget mod Jorden.)

DR. WAHL

Hvad hedder du?

ERIK

Erik.

(Erik ser op. Dr. Wahl klapper hans Kind. Erik slaar atter Øjnene ned.)

HELGA

Vi stod lige paa Springet for at gaa hen til Bedstemor.

DR. WAHL

Saa gaa blot, Børn. — Paa Gensyn, Erik.

ERIK

Tak.

(Erik og Helga gaar. Fru Gelskov har taget Blomsterne og gaar hen til Dr. Wahl med dem.)

FRU GELSKOV

Velkommen hjem —

DR. WAHL

Er de til mig?

FRU GELSKOV

Ja.

DR. WAHL

Syrener —

FRU GELSKOV

Ja —

DR. WAHL

De dufter af Foraar —

FRU GELSKOV

Ja, det sagde du engang.

DR. WAHL

Jeg —?

FRU GELSKOV

Ja.

(Han lægger Blomsterne fra sig, tager hendes Hænder og ser længe paa hende.)

DR. WAHL

Ja, Agda — saa kom jeg dog altsaa igen. — Men lad mig nu se lidt paa dig. — Saadan ser du altsaa ud.

FRU GELSKOV

Det gør jeg vel altsaa.

DR. WAHL

Jeg maa sidde lidt for at finde dig igen.

FRU GELSKOV

Tror du nu, du kan det?

DR. WAHL

Ja, hvor er det længe siden!

FRU GELSKOV

Længe, længe siden —

DR. WAHL

Og hvor alting har forandret sig.

FRU GELSKOV

Ja —

DR. WAHL

Ja —

(De sidder lidt i Tanker. Saa sigør)

DR. WAHL

— — Jeg følte det, da jeg kom kørende her ind til Byen. Jeg havde forestillet mig, at vi kørte imellem gamle Huse og Haver som dengang. Og saa var det store Anlæg og Kraner og Fabriker. Indtil Banen pludselig svingede, og alle Byens Taarne laa for mig i Solskinnet, og jeg var den samme Dreng af den samme By som dengang —

FRU GELSKOV

Dengang —

DR. WAHL

Jeg huskede som i et Glimt den Dag, jeg rejste herfra. Og nu kom jeg endelig tilbage —

FRU GELSKOV

Endelig —

DR. WAHL

Jeg stod ved Vinduet — foran mig laa Livet — bag mig laa Tiden. Da jeg kørte ind paa Bane-
gaarden mellem Vrimlen af Mennesker, der svingede med Hattene og raabte og raabte, da forstod jeg, at Øjeblikket er det eneste. Jeg er kommet for et Øjeblik siden — og jeg synes, jeg har været her altid —

FRU GELSKOV

Velkommen —

DR. WAHL

Alt andet er glemt. Jeg er hjemme!

FRU GELSKOV

For et Øjeblik siden syntes du, at alt var saa længe længe siden.

DR. WAHL

Det er det slet ikke.

FRU GELSKOV

Og at alting havde forandret sig —

DR. WAHL

Men det har det altsaa ikke — —

(De sidder et Øjeblik og ser smilende paa hinanden. Saa siger)

DR. WAHL

Naa — og du, Agda?

FRU GELSKOV

Ja —?

DR. WAHL

Hvordan lever du?

FRU GELSKOV

Godt.

DR. WAHL

Sund og rask?

FRU GELSKOV

Ser jeg ikke godt ud?

DR. WAHL

Udmærket.

FRU GELSKOV

Rask, mener jeg.

DR. WAHL

Baade godt ud og rask. Og din Mand?

FRU GELSKOV

Mener du Knud?

DR. WAHL

Hvorfor ler du?

FRU GELSKOV

Du siger saa højtidelig: din Mand.

DR. WAHL

Det tænkte jeg saamænd ikke paa.

FRU GELSKOV

Jeg lovede at ringe, naar du var her —

(Hun tager Telefonrøret. — Wahl tager det fra hende og lægger det tilbage igen.)

DR. WAHL

— Blot et Øjeblik, Agda. Jeg har glædet mig til at se dig igen. Nu er vi jo voksne Menne-
sker og har store Børn og kan tale fornuftig sam-
men — —

(Pause)

FRU GELSKOV

Ja, værsgod.

DR. WAHL

Tak.

(De sidder en Stund tause. Saa rækker hun ham leende sine Hænder. Dr. Wahl tager dem.)

DR. WAHL

Vi vil sletikke sige noget, vel — kun sidde et Øjeblik. Jeg har lovet mig selv sletikke at tale med dig.

FRU GELSKOV

Det var smukt af dig.

DR. WAHL

Jeg mener det virkelig.

FRU GELSKOV

Jeg virkelig ogsaa.

DR. WAHL

Og du har en stor Søn —

FRU GELSKOV

Og du har en stor Datter —

DR. WAHL

Ja, kan du forstaa det?

FRU GELSKOV

Nej —

DR. WAHL

Nej — —

(Dr. Wahl har rejst sig og er gaaet hen til Vinduet.)

DR. WAHL

— — Dernede ligger Byen. Hvor alting er forandret og dog det samme —

FRU GELSKOV

Som vi selv —

DR. WAHL

Maaske. — Derovre paa Hjørnet boede Storm. Der spillede vi Klink som Dreng og flaaede Knap-
perne af Bukserne for at betale vor Æresgæld. —
Dengang var der en høj Trappe, hvor nu Porten
er, og dér sad vi som unge Studenter, naar vi om
Natten kom hjem, og talte dybsindigt om Stjærnerne
og Evigheden. Og lige overfor, hvor der nu ligger
et Biografteater, dér laa vort Samlingssted, en gam-
mel Kneipe med Dameværelse, som vi brugte i re-
volutionære Øjemed. Revolution og Biografteater —
aa ja, maaske. Og naar Storm sent paa Natten
fulgte mig, saa vilde jeg altid til hans Forundring
en Omvej gennem Gaden, hvor du altsaa — — ja,
Herregud —

FRU GELSKOV

Ja —

DR. WAHL

Det meste her i Livet er saadan, at man ikke
rigtig ved, om man skal le eller græde.

FRU GELSKOV

Pas nu paa, hvad du lovede —

DR. WAHL

Ikke at tale om dig?

FRU GELSKOV

Ja.

DR. WAHL

Er du bange?

FRU GELSKOV

Nej —

DR. WAHL

Det har jeg jo gjort hele Tiden.

FRU GELSKOV

Det véd jeg godt. Men du sagde det blot ikke.

DR. WAHL

Og saa ringer vi til din Mand!

(Fru Gelskov gaar til Telefonen. Dr. Wahl gaar omkring i Stuen.)

FRU GELSKOV

2345. — Træffer jeg Redaktøren? — Fru Gelskov. — Ja, jeg venter — —

(Dr. Wahl er kommet derhen. Hun rækker Haanden ud, idet han gaar forbi.)

FRU GELSKOV

Det er dejligt at se dig igen.

DR. WAHL

Er det, Agda?

FRU GELSKOV

Du har tilgivet mig —

DR. WAHL

Dig, ja.

FRU GELSKOV

Ogsaa ham —

(Idetsamme lytter Fru Gelskov i Telefonen. Dr. Wahl har sluppet hendes Haand og gaar atter omkring i Stuen.)

FRU GELSKOV

Ja. — Er det Knud? — Otto er her. Nu — ja.
— Om et Par Minuter. — Det skal jeg. Ja —

(Hun lægger Telefonen og gaar hurtig hen til ham.)

FRU GELSKOV

Lov mig ikke at lade dig mærke med noget, naar han kommer — giv mig din Haand derpaa —

DR. WAHL

(rækker hende Haanden)

FRU GELSKOV

Lad alt være glemt —

DR. WAHL

Han var min Ven.

FRU GELSKOV

Det var ikke ham, der havde Skylden.

DR. WAHL

(gaar fra hende)

FRU GELSKOV

Jeg skrev det dengang til dig. Jeg kunde ikke.
Da du var borte, gled jeg tilbage —

DR. WAHL

Saa var Skylden altsaa min?

FRU GELSKOV

Jeg hørte, at du havde giftet dig.

DR. WAHL

Det var længe efter.

FRU GELSKOV

Saa at du vilde gifte dig.

DR. WAHL

Det var heller ikke det.

FRU GELSKOV

Jo —

DR. WAHL

Hvorfor vil du dække det? Jeg véd det jo. Da jeg var borte, saas I sammen — ude — overalt. Jeg vilde ikke tro det — men Tvivlen er stærkere. Saa skrev jeg til dig og bad dig om at komme. Og saa svarede du med det Brev, hvoraf jeg forstod, hvordan det var fat.

FRU GELSKOV

Jeg skrev, at jeg elskede dig.

DR. WAHL

Ja, det stod der.

FRU GELSKOV

Tror du det ikke?

DR. WAHL

Jeg maa smile, naar du spørger mig.

FRU GELSKOV

Jeg skrev til dig, at jeg ikke kunde leve noget andet Sted i Verden. Jeg tiggede og bad dig om at komme hjem. Men du vilde ingenting høre.

DR. WAHL

Du kendte min Natur. Du vidste, at jeg vilde gaa til Grunde i Anklager og Selvforagt, hvis jeg vendte hjem.

FRU GELSKOV

Jeg havde ikke et Menneske at tale med.

DR. WAHL

Du havde jo ham.

FRU GELSKOV

Han raadede mig selv til at rejse.

DR. WAHL

Som han dengang raadede mig.

FRU GELSKOV

Du rejste fra mig, og han holdt af mig —

DR. WAHL

Du var som det sidste Glimt af mit Hjemland. Saa blev Landet borte. Og jeg sejlede ud i det Fremmede.

FRU GELSKOV

Du maa ikke sige mere —

DR. WAHL

Jeg trængte til at sige dig det.

FRU GELSKOV

Hvis du vidste, hvor det piner mig —

DR. WAHL

Jeg véd, hvad jeg selv har lidt.

(Stilhed. Han har sat sig ned. Hun gaar derhen.)

FRU GELSKOV

Otto — — vi vil aldrig mere tænke derpaa. Det er kun trist at tænke tilbage. Jeg har set dig igen og véd, at du ikke har glemt mig. Andet tænker vi ikke paa.

DR. WAHL

Du har Ret — det er trist at tænke tilbage. Men Livet er nu én Gang dét, der er forbi.

FRU GELSKOV

Før sagde du, at Øjeblikket var det eneste.

DR. WAHL

Det var, før jeg havde set dig.

FRU GELSKOV

Du sagde: alting er glemt — jeg er hjemme.

DR. WAHL

(rejser sig)

Du har Ret, Agda. Gemt og glemt. Jeg er hjemme!

(Døren i Baggrunden aabnes hurtig. Knud Gelskov står i Døren og gaar med udbredte Arme hen mod Wahl, lægger Armen om hans Skulder og trykker ham ind til sig.)

GELSKOV

Velkommen! Velkommen, min Ven — og til Lykke.

FRU GELSKOV

(har vendt sig og gaar mod Baggrunden)

Paa Gensyn —

GELSKOV

Gaar du?

FRU GELSKOV

Ja.

DR. WAHL

Paa Gensyn —

(Hun gaar ind ad Baggrundsdøren. Gelskov står endnu med begge Wahls Hænder i sine — han er traadt et Skridt tilbage, mens han smilende betragter ham.)

GELSKOV

Jasaa — — se, se — — saadan ser du altsaa ud. Lidt udenlandsk i Snittet — lidt graa i Toppen — fornem — jo-o. — Naa, velkommen, min Ven, velkommen —

DR. WAHL

Tak.

(Lille Pause, mens de sætter sig.)

GELSKOV

Tja. — Ja, du véd jo alt. Dine sidste Betingelser har vi drøftet idag. Som du véd, har du Demokratiets Stemmer foruden enkelte Løsgængere som Storm. Kongen har talt med Formændene for Partierne nu til Morgen. Han venter dig Kl. 2 til foreløbig Konference —

DR. WAHL

Ja.

GELSKOV

Og der er berammet Møde mellem dig og Partibestyrrelserne — ganske kort — Kl. 1 —

DR. WAHL

Det véd jeg —

GELSKOV

Vel. — Og saa har vi iøvrigt Tiden ganske til vor Raadighed. — — Se, se — ja, saa — jo, du vil gøre dig. Ja, Billederne har vi jo set i Pundervis i de sidste Maaneder — ja, Herregud, lidt Presse skal der til. Men du ser yngre ud — friskere. Sejren forynger.

DR. WAHL

Lad os haabe det.

GELSKOV

Ja, saa kom det da — endelig — som Døden i

Almindelighed — ventet og dog pludselig. Da den gamle Konge var død, kunde alle se, at hans Politik var død med ham. Kongen er død — Kongen leve !

Men lad nu Politiken hvile og lad os være Mennesker. — Er der ikke noget, du trænger til?

DR. WAHL

Nej, Tak.

GELSKOV

Uden Mad og Drikke, duer selv Helten ikke —

DR. WAHL

Vi blev rigelig forsynet om Bord.

GELSKOV

Og en smuk Modtagelse fik du! Jeg selv kunde jo desværre ikke være tilstede. Men jeg havde lavet den. Bladet altsaa. Jo, vi kan lidt af hvert. — Vi fik vel et Interview?

DR. WAHL

Der var en ung Mand, som stak mig dit Kort i Haanden og raabte noget til mig.

GELSKOV

Forstod du det?

DR. WAHL

Nej.

GELSKOV

Han maaske heller ikke dig?

DR. WAHL

Nej.

GELSKOV

Altsaa mer end nok til et Interview! — Ja, jeg satte dig Stævne her. Var du taget lige hjem til din Mor, havde de andre Blade ikke sluppet dig i de første Timer. Her holder de sig paa Afstand — Tabu, min Ven. Og imidlertid gaar mit Blad ud i Ekstraudgave med dit første Interview.

DR. WAHL

Det bliver spændende at se, hvad jeg ikke har sagt.

GELSKOV

Du vil forbauses over, hvor godt du har klaret dig. — Naa, et Spøg, et andet Alvor. Jeg er glad over at se dig igen og glad over at have dig her igen. — Tillykke, min Ven, og velkommen!

DR. WAHL

Tak.

(Lille Pause)

GELSKOV

Ryger du?

DR. WAHL

Nej, Tak.

GELSKOV

Har du noget imod, at jeg —?

DR. WAHL

Nej, selvfølgelig.

GELSKOV

Saa taler jeg nemlig bedre.

DR. WAHL

Saa ryg dog endelig.

(Gelskov tænder sig en Cigaret — siger saa)

GELSKOV

— — Hvor er det underligt at sidde saadan overfor hinanden igen. — Har jeg forandret mig meget, synes du? Lidt federe maaske — det bliver vi jo her — og lidt slidt i Kanten — jo, ikke saa lidt. Og en stor Dreng har jeg — naa, du har set ham — en sød Dreng, ikke? Ak, ja — en — to — tre, saa er der en ny Ungdom, og vor egen er forbi. Og naar dén er forbi, saa er man Generation. Og nu er det altsaa os!

DR. WAHL

Ja.

GELSKOV

Tja.

(De sidder lidt tause — saa siger)

GELSKOV

Er det tilladt at spørge — selvfølgelig i dybeste Diskretion —

DR. WAHL

Jeg kan jo lade være med at svare.

GELSKOV

Har du . . . tænkt over Listen?

DR. WAHL

Tænkt, ja.

GELSKOV

Du har maaske set mit Blads forskellige Forslag?

DR. WAHL

Det har jeg, ja.

GELSKOV

Ja, det er jo nærmest Partiernes Ønsker —

DR. WAHL

Nogle af Navnene er jo givne —

GELSKOV

Men —?

DR. WAHL

Ja, andre stemmer jo ikke ganske med mine Planer.

GELSKOV

Er det indiskret at spørge om hvilke?

DR. WAHL

Jeg vil nødig udtale mig, før jeg har været hos Kongen.

GELSKOV

Hvis det er for min Skyld —

DR. WAHL

Nej — men alligevel —

GELSKOV

Gudbevares. — Men hvis du ikke har noget imod det, saa vilde jeg altsaa gjerne —

DR. WAHL

Værsaagod.

GELSKOV

Tak. — Selvfølgelig er jeg mig fuldt bevidst, at jeg ikke har nogetsomhelst Krav paa noget specielt Hensyn — jeg véd, du ikke misforstaar mig — nej, vel — absolut ikke. Men — og det er dét, jeg kunde ønske at pointere: Jeg har tjent mit Parti — jeg tør sige med Ære. Siddet i Udvalg for snart sagt hver vigtig Sag. Været Ordfører for et Utal. Og har loyalt til enhver Tid stillet mit Blad til Disposition — (da Wahl smilende ser op) — forsaavidt det altsaa har ladet sig gøre —

DR. WAHL

Ja.

GELSKOV

Selvfølgelig.

DR. WAHL

Maaske.

GELSKOV

Et Blad maa kunne manøvrere.

DR. WAHL

Med Sejlet, ja — ikke med Flaget.

GELSKOV

Flaget? — Det maa vejre Stemningen.

DR. WAHL

Eller selv skabe den.

GELSKOV

Selv skabe — selv skabe — det var dengang.
Et Blad er ikke mere en kgl. privilegeret Samvit-
tighed —

DR. WAHL

Desværre —

GELSKOV

Det er en Børs, hvor Kurserne svinger —

DR. WAHL

Sammen med Dividenden?

GELSKOV

Taler vi Moral?

DR. WAHL

Kald det, hvad du vil.

GELSKOV

Jeg troede, vi talte Politik.

DR. WAHL

Det troede jeg ogsaa.

GELSKOV

Vor Politik.

DR. WAHL

Min.

GELSKOV

Politik er ikke din eller min. Den er ingens og alles. Som Luften. Ogsaa den daarlige.

(Gelskov har rejst sig og gaar et Par Slag henover Gulvet. Sætter sig saa.
Dr. Wahl gaar hen til ham.)

DR. WAHL

— — Lad os nu ikke blive ivrige, straks den første Time vi er sammen. Jeg siger dig kun ærligt, som jeg mener det. Du og dit Blad har altfor ofte svinget over mod Modpartiet og forhalet Afgørelsen ved at plumre Situationen. Nu staar det nærmest som Organ for et blakket Mellemparti. Og mit Maal er de rene Linier.

GELSKOV

Rene Linier og Politik!

DR. WAHL

Ja.

GELSKOV

Det er jo som faste Priser og Studehandel.

DR. WAHL

Saa handler jeg altsaa ikke med Stude.

(Lille Pause.)

GELSKOV

Ja, ja — vi faar se — vi faar se. Meget kan forandre sig inden Aften — du selv med. Politik er nu engang en Prokrustesseng, hvor der er bedst Plads til at strække sig for de lavbenede. Enhver har nu sit lille private Hjul at passe, og det kan ikke hjælpe, at man vil sætte det store Svinghjul i Gang, naar ikke de smaa vil følge med.

DR. WAHL

Hvem tænker paa sig selv nu?

GELSKOV

Enhver tænker sku til enhver Tid paa sig selv.

DR. WAHL

Ikke dem, jeg har Brug for.

GELSKOV

Du har vel Brug for dem, der er.

DR. WAHL

Det har jeg.

GELSKOV

Her regner vi nemlig med Mennesker og Realiteter og ikke med Sværmere for en eller anden luftig Idé.

DR. WAHL

Jeg regner med Mennesker og Ansvar — kald det en Idé eller ej.

GELSKOV

Regn med Interesser min Ven, saa har du en god Idé.

DR. WAHL

Aldrig.

GELSKOV

Det er farligt at trumfe i Politik, naar man har Udspil —

DR. WAHL

Aldrig!

GELSKOV

Bordet fanger.

DR. WAHL

Jeg er ikke dum. Jeg regner som du med de Mennesker, der er, og som de er. Men maaske de Mennesker, jeg regner med, ikke netop er dem, du tænker paa.

GELSKOV

(ser op — siger saa)

Jeg tror, du har været for længe borte —

DR. WAHL

Maaske —

GELSKOV

Og har glemt, hvordan Mennesker ser ud herhjemme.

DR. WAHL

Mennesker ser vel ud, som man selv ser dem.

GELSKOV

Jo nærmere man kommer dem, ja — jo mindre bliver de.

DR. WAHL

Livet har nu lært mig at regne med større Tal og lidt videre Sigt.

GELSKOV

Ja — du har været for længe borte.

(Lille Pause. Gelskov gaar smaaleende mod Baggrunden)

DR. WAHL

Maaske. Maaske. Alt dette lyssky Væv, der hænger ved hjemlig Politik som Møl ved gammelt Vadmøl! Den Luft, der mødte mig før af Begejstring og Varme, det var ikke den rette Hjemmeluft —

GELSKOV

Det var — med Respekt at melde — Presseluft. Bladene havde komprimeret den. Nu slap den ud.

DR. WAHL

Javist har du Ret. Jeg husker jo selv en ganske anden Luft fra min Ungdom. Naar et Menneske havde en Slags Stræben — højere maaske end Vandstanden herhjemme — saa begyndte straks Skadedyrene at lumre i Sumpene. Og de holdt ikke op, før han var godt kvalt af de sure Dunster eller flygtede af Landet med Skadefryden henrykt halssende i Hælene —

Men — — og der er altid et Men i Livet, Gelskov. Ser jeg tilbage, tvivler jeg. Men ser jeg fremad, saa tror jeg. Du talte før med et medlidende Smil om de stakkels Sværmere for en luftig Idé. Hvorfor? Det er dog dem, der tror paa Fremtiden, som skaber den. Og jeg er altsaa endnu saa naiv at tro derpaa — trods alt.

GELSKOV

Og jeg Stakkel, der har mistet min Barnetro — —

(Fru Gelskov kommer fra Baggrunden)

FRU GELSKOV

Der er Besøg til dig, Otto.

GELSKOV

Saa gaar jeg over paa Bladet. Jeg venter dig dér. Saa følges vi ad til Mødet.

DR. WAHL

Jeg tager blot et Øjeblik hjem til Mor. Saa kommer jeg. (Til Fru Gelskov). Blot to Minutter, Agda —

FRU GELSKOV

Nu skal jeg sige det —

(Hun gaar ind. Dr. Wahl tager Gelskovs Haand og lægger sin Arm om hans Skulder.)

DR. WAHL

Hvad der nu sker eller ikke sker, Gelskov — saa lover du mig, at vi staar sammen. Jeg har Brug for dig — om maaske ikke netop dér, hvor du tænker dig. Og lad saa alt være glemt — Mistro og Nag og de hadefulde Breve, jeg sendte jer dengang. Jeg mindes endnu med et Smil, hvad jeg skrev om Landet her. —

GELSKOV

Et fremmed Land, hvor jeg gudskelov ikke har hjemme.

DR. WAHL

Herregud —

GELSKOV

Verden er mit Fædreland!

DR. WAHL

Skrev jeg ogsaa dét?

GELSKOV

Brevene er brændt, men jeg husker det —

DR. WAHL

Glem det! En Streg over Fortiden — ogsaa over

vor. Nu er det Fremtiden, Gelskov — og det er os, der raader for den. Saa ønsk mig da i gammelt Venskabs Navn velkommen og tillykke.

GELSKOV

Tillykke, min Ven. — Og paa Gensyn!

DR. WAHL

Paa Gensyn.

(Gelskov gaar. Wahl staar et Øjeblik og ser mod Døren, der har lukket sig. Saa banker det sagte paa Baggrundsdøren. Han vender sig.)

DR. WAHL

Ja —

(Døren aabnes. Enkefru Wahl staar der. Hun stanser bevæget.
Dr. Wahl iler derhen.)

DR. WAHL

Mor —!

FRU WAHL

Min Dreng — min Dreng —

(De omfavner hinanden uden at kunne tale. Endelig siger)

FRU WAHL

Helga kom hjem og fortalte, at du var her. Saa kunde jeg ikke vente. — Velkommen, min Dreng — min elskede Dreng — —

(Hun kysser ham. Saa gaar han med Armen om hendes Skulder hen til Lænestolen ved Bordet, hvor de sætter sig.)

DR. WAHL

Saa kom jeg da endelig, Mor.

Henri Nathansen: Dr. Wahl.

FRU WAHL

Endelig —!

DR. WAHL

Det varede længe —

FRU WAHL

Altfor længe. — Men lad mig nu se rigtig på dig. Hvor er du dog bleven graa, siden jeg sidst var hos jer. Og hvor du ligner din Far! — Du er vel rask?

DR. WAHL

Ja — og du?

FRU WAHL

Og glad?

DR. WAHL

Og du?

FRU WAHL

Jeg var jo begyndt at blive lidt bange for, at jeg ikke skulde faa det at se —

DR. WAHL

Og nu ser du det altsaa.

FRU WAHL

Nu har jeg dig igen!

DR. WAHL

Jeg stod netop og tænkte derpaa, da Toget kørte

ind mod Byen. Dengang, da jeg tog bort — og nu, da jeg kom tilbage. Hele mit Liv har været en stadig Begynden forfra. Og nu tager jeg fat igen.

FRU WAHL

Men nu kommer det ogsaa.

DR. WAHL

Hvad er det, der kommer, Mor?

FRU WAHL

Lønnen. (Da han ryster paa Hovedet med et Smil.) — Ja, nu kan du smile, for nu er den der. Men i alle de mange Aar, da jeg sad her og ventede og ikke tænkte paa andet — hvor er det dog længe siden —

DR. WAHL

Jeg synes, det er som — — ja, naar jeg nu sidder her igen med dine smaa tykke Hænder — — vi sad som nu, kan du huske — —

FRU WAHL

En Smule yngre —

DR. WAHL

Den Snes Aar —

FRU WAHL

Og nu har jeg dig igen! Og nu bliver du her hos mig! Og saa kom det dog altsammen, som jeg ventede! — Kan man slet ikke se noget paa dig

— naa, du kan dog smile. Skal jeg sige dig en Ting — nej, saa ler du blot af din gamle Mor —

DR. WAHL

Sig det, Mor?

FRU WAHL

Nej —

DR. WAHL

Sig mig det saa.

FRU WAHL

(hvisker ham noget i Øret.)

DR. WAHL

Hvad er du — ?

FRU WAHL

Stolt, ja.

DR. WAHL

Mødre bliver aldrig ældre.

FRU WAHL

Du forstaar mig jo godt, min Dreng — du har jo selv nu et Barn. Alt det, vi Forældre ikke selv naaer, det drømmer vi om for vore Børn. Da du stod dér før og lignede din Far — da forstod jeg først rigtig, hvad det er, der er sket. For ser du, Otto, min egen Dreng — jeg tror jo ikke paa noget udenfor Livet, det véd du. Men der er en Kontrol inde i Livet selv — et Slags hemmeligt

Regnskab, hvor enhver har sin Side. Og engang imellem, naar vi mindst venter det, saa kommer Revisionen og gør op, og saa viser det sig, hvem der har Underskud, og hvem der har noget til Gode —

DR. WAHL

Ja, hvis det var dig, der første Regnskabet.

FRU WAHL

Jeg véd godt, hvordan det staar med dit. Jeg har kunnet følge det fra Aar til Aar. De skyldte dig noget — og det voksede. Og nu er Revisionen kommet og har gjort op. Min Dreng, min elskede Dreng — nu er det endelig gjort op! (Kysser ham — rejser sig) Og nu har jeg set dig — og nu skal du gaa —

DR. WAHL

Det skal jeg jo.

FRU WAHL

— Farvel, min Dreng. Jeg ønsker dig — ja, det ved du jo altsammen — alt, hvad en gammel Mor kan ønske. Hvis der var noget, der hed Velsignelse som i gamle Dage, saa vilde jeg velsigne dig. Gaa saa, min Dreng — og Tak for al den Glæde, du har gjort mig — alt det andet det har vi glemt af Skuffelser og Sorger. Nu gaar du til Møde — saa gaar du til Kongen. Og saa ligger Vejen aaben for dig — Kampen og Lønningen, som du skal vinde i ærligt Arbejde for dit Folk og dit Land.

DR. WAHL

(rækker hende Fru Gelskovs Blomster)

Vil du tage de Blomster med dig hjem?

FRU WAHL

Ja.

DR. WAHL

Paa Gensyn, Mor —

FRU WAHL

Farvel, min velsignede Dreng — —

(Han gaar hurtig ad Entrédøren ud. Hun staar og ser efter ham, mens
Tæppet falder.)

ANDEN AKT

Scenen: Samme Sted som 1ste Akt. Sen Eftermiddag.
Idet Tæppet gaar op, er Erik Gelskov alene paa Scenen.
Han gaar urolig op og ned, ser nu og da ud ad Vinduet.
Det ringer. Han løber hurtig ud ad Døren til Entréen. Lidt
efter kommer han ind med Helga Wahl.

ERIK

Gudskelov, at du kom.

HELGA

Pigen sagde derhjemme, at du havde ringet og
bedt mig komme, saasnart jeg kom hjem.

ERIK

Sæt dig et Øjeblik.

HELGA

Er det noget vigtigt —?

(Hun sætter sig. Han staar lidt — gaar saa derhen.)

ERIK

— — Jeg er lige nu for et Øjeblik siden kom-
met til Kundskab om — — ja, om Ting, som jeg
ikke kan sige dig, men — —. Din Far har anet

det rigtige — han sagde til mig forleden: Jeg begynder at føle mig hjemme — Vennerne svigter. — Og nu véd jeg hverken ud eller ind — for dét, jeg aner, er betroet mig under dybeste Taushedsløfte — og jeg kan ikke røbe det — og jeg tør ikke skjule det — —

Var din Far hjemme, da du gik?

HELGA

Nej.

ERIK

Men han kommer vel?

HELGA

Du gør mig saa angst.

ERIK

Kommer han?

HELGA

Ja.

ERIK

Og du lover at svare mig ganske ærligt?

HELGA

Jeg kan jo ikke love dig noget, naar jeg ikke engang aner, hvad der er sket.

ERIK

— — Der er sket dét, Helga, at din Far kom hertil, da alt var kørt fast, og der ikke var en eneste, der

kunde samle Tillid om sit Navn. I de Par Aar han har været her, er det, som om de sidste 20 Aars Stilstand har givet det Hele 20 Aars Fart frem. Det Land, som vi halvvejs foragtede i vor Opvækst, har han lært os at holde af. Og saa — saa —

HELGA

Hvad saa?

ERIK

Saa sker der dét, som der altid sker, og som vi glemte i vor Glæde over at have ham her. Det er ikke Fjenderne, der er de værste — dem kan man se. Men vi glemte Vennerne. Vi vidste, de var hans Venner fra Ungdommen af — at de havde talt og skrevet for det samme som han. Og saa netop nu, da han staar foran den store Kamp mod Klerikalisme og Militarisme, og Stemningen ude i Folket begynder at svinge til Gunst for hans Planer, saa er det dem, hans egne Venner, der rotter sig sammen imod ham. Ikke fordi de i Virkeligheden vil noget andet eller tror paa noget andet — de hverken vil eller tror paa andet eller mere end én eneste Ting —

HELGA

Kom herhen, Erik —

ERIK

De Forrædere!

HELGA

Vær nu rolig —

ERIK

Og Far, som jeg stolede paa — —

HELGA

Kom, Erik — sæt dig her — ved Siden af mig. Giv mig din Haand — vil du ikke give mig Haanden? Saadan. — Og sig mig saa, hvad du véd.

ERIK

Det kan jeg jo ikke.

HELGA

Hvad vil du mig saa?

ERIK

Det véd jeg ikke — — (da hun vil tage sin Haand) — —
du var den eneste — —

HELGA

Sig mig det saa —

(Erik har bøjet sit Hoved ned over hendes Haand — endelig siger han:)

ERIK

— Nu — før — lige efter Middag kaldte Far mig her ind. Han lukkede Dørene og sagde mig, højtidelig, at jeg var den eneste, han turde stole paa i dét, som nu forestaar. Han fortalte mig saa i dybeste Hemmelighed, at der paa Grund af — ja, skæbnesvangre Afsløringer sagde han — var sammenkaldt til et Møde i største Hast — nu om lidt Kl. 7. Ingen andre maatte lukkes ind. Ikke

et Ord maatte røbes. Han gav mig Listen her med Navnene — jeg skal staa ude ved Døren og lukke dem ind —

HELGA

Hvem?

ERIK

(giver hende Listen)

Ja, se selv —

(Erik rejser sig, gaar fra hende. Kort Stilhed.)

HELGA

Hvad sagde du da?

ERIK

Hvad skulde jeg sige?

HELGA

Spurgte du da ikke, hvad det var?

ERIK

Jeg har sagt dig, hvad jeg véd.

HELGA

Tror du, Far gør sig skyldig i Ting, som han ikke kan forsvare?

ERIK

Det er jo ikke mig —

HELGA

Men du har dog altsaa sagt ja til din Far?

ERIK

Ellers stod der jo kun en anden ved Døren.

HELGA

Hvor jeg kender den Tankegang herhjemme: gør jeg mig ikke til Hæler, saa er der blot en anden, der gør det.

ERIK

Herregud — kan du da ikke forstaa! Dét, jeg har sendt Bud efter dig for, det er jo noget helt andet, end om jeg lukker de Karle ind eller ej. Men naar nu jeg staar der — det var jo dét, der pludselig slog ned i mig, da jeg sagde ja. Har jeg saa Ret til at forraade Far, naar han forraader din Far? Har jeg Ret til at røbe, hvad der er betroet mig under dybeste Taushed? — Give dig Listen her med alle Navnene og bede dig gaa til din Far og sige til ham, at jeg staar derude ved Døren, parat til at lukke ham ind, hvis han kommer —

(Telefonen ringer. De rejser sig begge og bliver staaende i nogen Tid uden at røre sig. Saa siger Erik hviskende)

ERIK

Det var Far —

HELGA

Jeg blev saa angst.

ERIK

Saa gaar han fra Bladet.

HELGA

Hvad skal jeg saa gøre?

ERIK

Hvad raader du mig til?

HELGA

(rækker ham Listen)

Jeg vil ikke raade —

ERIK

(tager den, staar lidt, gaar saa pludselig hen til hende)

— — Gaa, Helga — — skynd dig hjem og sig til din Far, at hans Venner møder her for at slaa ham ned. Ja. Ikke paa de Spørgsmaal, der ligger for — de skal kun bruges til Stikprøve. Nej — dét, Far lod skimte, var, at Landet var i Fare — — Aftaler mellem din Far og en fremmed Stat. — Det er ikke første Gang, de bedste er slaaet ned i Fædrelandets Navn. Nu er Turen til ham.

HELGA

Far har selv hørt nogle Rygter, men han smilede blot deraf.

ERIK

Han vil maaske smile mindre, naar du kommer.

HELGA

Selvom de gjerne vil, tør de ikke røre ham.

ERIK

Bagfra tør de. Saameget forstod jeg, at det kan

blive af den yderste Vigtighed for din Far at faa at vide allerede nu, hvad der forestaar. Imorgen er det maaske for sent — jeg véd det ikke. Jeg véd overhovedet ingenting — ikke andet, end at jeg om lidt skal staa her og se Far i Øjnene — —

HELGA

(hen til ham)

Det er Synd for dig, Erik.

ERIK

Hvor din Haand er kold —

HELGA

Hvorfor er Mennesker saa usle?

ERIK

Hvad er vi selv?

HELGA

Saa haabløst det Hele —

ERIK

Det maa du ikke sige —

HELGA

Giv mig min Haand —

ERIK

Helga —

(Der høres en Lyd i Entréen. Helga tager Haanden til sig. Erik gaar hurtig hen til Døren i Baggrunden.)

ERIK

Her, Helga — denne Vej. Tag Listen her — gaa
sagte — — hyss — — og pas paa — —

(Hun gaar. Erik hurtig hen til Vinduet, snapper en Avis paa Skrivebordet.
Et Øjeblik efter kommer Gelskov fra Entréen. Han gaar frem mod Skrive-
bordet, lægger en Mappe med Papirer fra sig.)

ERIK

Godaften —

GELSKOV

Staar du dér —?

ERIK

Ja.

GELSKOV

Hvorfor staar du her i Mørke?

ERIK

Nu skal jeg tænde —

(Han gaar hen og tænder ved Entrédøren. Pludselig vender Gelskov sig.)

GELSKOV

Hvad var dét?

ERIK

Hvadfornoget?

GELSKOV

Er Mor ikke gaaet?

ERIK

Jo.

GELSKOV

Jeg synes, det gik med Døren —?

ERIK

Nej —

(Gelskov vender sig for at gaa derud, men Erik gaar hurtig ud i Entréen — man hører ham aabne og lukke igen — lidt efter kommer han ind.)

ERIK

Nej —

(Erik gaar langsomt frem i Stuen. Gelskov, der har bladet i sine Papirer, gaar hen til ham.)

GELSKOV

Nu stoler jeg altsaa paa dig, min Dreng. Som jeg sagde dig, er det højst alvorlige og absolut hemmelige Ting, der forestaar. Absolut. Hvad du end maatte høre — hvem der end maatte spørge dig — er du taus. Ingen andre lukker du ind end de Navne, du har paa Listen — har du den —
(Erik fører Haanden til Brystlommen) — godt. Og saa Taushed — absolut — giv mig din Haand derpaa — —
saadan —

(Erik har rakt Faderen Haanden. I det samme ringer det. Gelskov kysser ham paa Panden, siger saa)

GELSKOV

Ja, luk saa op, min Dreng —

(Erik gaar ud i Entréen. Gelskov tænder Skrivebordslampen og trækker Gardinerne for. Et Øjeblik efter kommer Ministrene Lunding og Rudby. De hilser i Taushed — Gelskov byder dem Plads. Det har atter ringet, og indkommer fra Baggrunden og Sidedøren i smaa Grupper efter hinanden: af den klerikale Gruppe: Janssen, Halby og Klein — af den moderate Gruppe: Salling, Hou og Winther — af den radikale

Gruppe: Rosted, Lange og Vejgaard og endelig af den sociale Gruppe: Lindahl, Ramberg og Svensson. De hilser ligeledes alvorligt og i Taushed paa de andre og skiller sig ud i smaa dæmpet samtalende Grupper, partivis.

Gelskov er gaaet rundt mellem de forskellige Partiafskygninger. Nu gaar han hen til sin Plads ved Skrivebordet, staar dér og blader i sine Papirer, mens de andre sætter sig.)

GELSKOV

Mine herrer —

(Fra Baggrunden kommer Olaf Storm. Gelskov stanser. En enkelt rejser sig og byder Storm Plads. Storm bliver staaende for sig selv, lænet op mod Reolen.)

GELSKOV

Mine herrer —

Jeg gaar ud fra, at det er overflødigt yderligere at indskærpe, at dette Møde er i alleregentligste Forstand fortroligt — hvad ogsaa Stedet angiver — og at dets Forhandlinger i allerstrængeste Forstand forpligter alle til fuldkommen og ubrydelig Taushed. Kun ad denne Vej og under disse Forudsætninger har vi kunnet mødes udenfor Tinget til Drøftelse i fuldeste Tryghed af vort Fædrelands Ve og Vel —

STEMMER
(dæmpet)

Hør — hør —

GELSKOV

Uden iøvrigt paa dette Tidspunkt at skulle komme ind paa de Forhold, der har givet Stødet til denne skyndsomme Sammenkomst, og som — hvis de bekræftes — vil sluge al politisk Interesse i den nærmeste Fremtid, skal det kun i Forbigaaende betones,

at Ministerchefens rent personlige bona fides paa Forhaand hverken bør eller tør betvivles. Men lige saa lidt bør eller tør disse hans personlige Egenskaber influere paa den rent saglige og objektive Drøftelse af de Grundsætninger — jeg kunde fristes til at sige: af den Livsanskuelse, der bør være den ledende i vort Lands, ja i ethvert Lands Politik, der regner med Værdier udover øjeblikkelig Avance og hinsides diplomatisk Kløgt og Beregning.

STEMMER

Hør — — hør — —

GELSKOV

Og det hjælper ikke, at der diskues op med gammel Kathederpolitik om, at Maalet er, at Fremtiden sikres, og Farer afværges, og Status forbedres. Det har før vist sig, at fælles Fare er sikrest Værn, og at økonomisk Vinding er købt med moralsk Ruin. Vi kan ikke, og vi skal ikke lyde nogen anden Lov end vor egen. Føler vi, at vi har Ret, saa har vi Ret. Føler vi, at vi har Magt, saa har vi Magt. Fædrelandsfølelsen er et Bud, en Lov indefra, og den skal ikke skrives med ført Pen efter Ordre eller Aftaler af nogen eller noget, som ikke har Rod i os selv og i vor ukrænkelige Ret som selvstændig og selvansvarlig Nation.

FLERE STEMMER

Hør — — hør — —

GELSKOV

Jeg tror med disse mine Ord at have antydnet den Stemning, der har bevæget mig og andre til at sammenkalde dette Møde. Andre vil sikkert skarpere optrække de Linier, jeg her har antydnet og disses Konsekvenser. Men hvor forskellige end de Retninger maatte være, som vi til daglig repræsenterer, saa tror jeg dog her at kunne udtale, at vi alle som én kan samles i ét: For vort Fædrelands Frihed og Ret!

(Gelskov sætter sig under Bravo og Hørraab. Et Par enkelte rejser sig og gaar om i Stuen eller konfererer hviskende sammen. Saa rejser Salling sig langsomt, De fleste sætter sig, enkelte rykker nærmere. Stilhed.)

SALLING

Naar de to højtærede Ministre, som er her tilstede, har ment at burde efterkomme Opfordringen, saa tør jeg maaske gaa ud fra, at Henvendelsen er sket til dem og netop til dem, fordi visse Røster i Pressen uimodsagt har udpeget de Herrer som dem, hvis Hoveder formentlig før eller senere var modne til Fald. Naa — Papiret er jo taalmodigt — navnlig Avispapir — og Ministerhoveder plejer at sidde ret fast — hertillands ialtfald. Naar nu imidlertid de højtærede Ministre har ment at kunne indgaa paa — fuldkommen privat og diskretionært — at mødes med os — saa er det sikkert et Udslag af, dels et Ønske om at erfare Stemningen indenfor Partierne paa de Kanter, hvor Striden i vor indre Politik vil komme til at staa, dels af en Trang til at oplyse os

om de Brydninger indenfor Ministeriet, der har ført til det paastaaede Skisma — (da Rudby ryster paa Hovedet) — ja, ja. — saa beklager vi — men maaske dog, formoder jeg, for at tage Stilling til visse storpolitiske Rygter, som idag har antaget endogsaa højest foruroligende Dimensioner. At Tampen brænder omkring Kirke og Hær, turde efter de Herrers Porteføljer være utvivlsomt. Men hvor den brænder, og hvor stærkt den brænder, og hvor vidt Branden, hvis den slaar ud, vil kunne gribe om sig — det er de Spørgsmaal, der paatrænger sig, ja muligvis selve Livsspørgsmaalet — to be or not to be. Og vi bør ikke tillade, at dette Spørgsmaal afgøres ved talmæssig Overrumpling af vore hjemlige Rødhuder — (Modsigelse, Tilslutning) — de maa stikke Tomahawken i Jorden og lugte, hvor de er. Og vi bør lige saa lidt tillade, at nogen Enkeltmand i Kraft af fremmede Sympatier søger at indpode visse Gifte i Nationens sunde Organisme. Vi modtager ikke Anvisninger, vi finder os ikke i Tilrettevisninger. Det, det nu gælder om, er Rejsning, Samling om vore egne Farver — ikke sociale, liberale eller radikale — men nationale. Det, det nu gælder, er national Følelse og Vilje. Nationen har Ordet!

(Salling sætter sig under Tilslutning og spredt Modsigelse. Enkelte rejser sig ophidset — andre trykker Sallings Haand. En Gruppe af sociale og radikale har samlet sig i en nervøst diskuterende Gruppe. Et Par af dem gaar hen og opfordrer indtrængende Storm til at tage Ordet. Han besvarer deres Opfordring med en rolig Hovedrysten og bliver staaende for sig selv, hvor han staar. Saa rejser Janssen sig langsomt — enkelte tysser — andre vender tilbage til deres Plads. Uroen stilner. Stilhed.)

JANSSEN

Det er med en virkelig Følelse af Haab og Fortrøstning, at jeg som Fører for det klerikale Parti ser, at de fremmede Strømninger, der i Kraft af deres letfærdige Verdslighed truede med at vinde Indpas herhjemme, er i Færd med langsomt at trække sig tilbage over Grænsen. Mit Parti har med stigende Bekymring set disse Strømme mere og mere nærme sig punctum saliens, den gamle Treenighed, hvorpaa Landets Suverænitet beror — Kirke, Konge og Hær. Et Land er i det Store og Hele, hvad Slægten er i det Smaa: et Forbund af høj og lav, stor og liden, nær og fjærn. Der kan være Splid og Strid, centrifugale og centripetale Tendenser. Men der er ét Centrum, én bærende og bindende Idé, et cor cordium kunde man sige: Slægten, dens Liv og Love. Trues dens Eksistens, søger alle ind mod dette Hjærte, sammenbundne af Blodets Baand, og den Enkelte har da ingen Særekstiens, intet Liv i højere Forstand, men maa bøje sin Vilje, sit Liv ind under Livet for alles Liv: Fædrelandets i videste Forstand. Og viser det sig, at den Enkelte ikke alene i sit Syn skiller sig ud fra Slægten, men endogsaa i Gerning rækker en fremmed, ja fjendtlig Slægt sin Haand, saa er han et Vildskud, der maa kappes, en fremmed Aand, der ikke har Rod hvor Slægten har sin — en fremmed Gæst, der maa drives ud, jages bort, slaas ned som en Smugler, der lusker over Grænsen.

(Han sætter sig. Stigende Uro og Ophidselse. Flere flokkes om ham)

STEMMER

Hør — hør —

ANDRE STEMMER

Ja — ja —

OLAF STORM

(pludselig — rolig og fast)

Nej.

(Andre flokkes om Storm, gentagende hans Nej. De fleste har rejst sig, Stemmerne blander sig mellem hverandre, man skælner kun enkelte Ord, der kendetegner den Enkeltes Stilling. Saa gaar Olaf Storm rolig frem, fulgt af dem, der har omringet ham. Han stanser ved en Stol, Stemmerne spredes, dæmpes, og han gentager med et fast Slag i Stolen, han staar ved:)

STORM

Nej!

(Ordet Nej gentages atter af nogle blandt de andre, fast, næsten samtidig — afbrudt af en kraftig Hyssen. Saa bliver der med ét pludselig stille, de fleste sætter sig. Endelig siger)

STORM

— -- Naar jeg besluttede mig til at gaa med til dette Møde, saa var det, fordi de opskræmmende Rygter satte min nationale Følelse i Bevægelse, og jeg overvandt min Sky for Bagtrappepolitik og Fædrelandskannibalisme og luskede med herhen. Jeg har staaet stille og hørt til, og jeg har maattet betvinge min Skamfuldhed og bekæmpe min Foragt, indtil jeg nu ikke mere kan holde min Væmmelse tilbage —

(Tilslutning — Protest. Han venter rolig, samler sig, indtil der atter er stille. Saa fortsætter han, ganske dæmpet.)

STORM

— — Jeg mindes en Dag for mange Aar tilbage, da flere af os her var tilstede. Vi var unge — en fælles Lidelse, et fælles Skibbrud havde samlet os. Den bedste af os, vor Ven og Fører, havde meldt fra. I det dybeste Mismod over vort Nederlag, som han, der havde ført os, følte som sit, ja som sit Livs Nederlag, havde han kastet sine Vaaben for ikke mere at bruge dem i dette Lands forsmædelige Tjeneste —

(Afbrydelse — Udbrud af Indignation og Tilslutning. Nogle har rejst sig og fordrer Ro — mødes med Tilraab fra andre. De sætter sig efterhaanden igen, falder til Ro. Storm har lagt Haanden over sine Øjne. Da der er stille, begynder han rolig og bevæget:)

STORM

— — Jeg ser det, som om det var igaar. Han stod i sin Moders Stue, parat til Rejsen. Vi, der dengang var hans Venner — (mod Gelskov) — dengang, ja — var kommet derop for at sige farvel. Han stod dér, bevæget — — Nederlaget — — Bortrejsen — — Fremtiden — alt prægede hans Ansigt. Saa tog han Ordet — — hans Stemme var mærkelig rolig — — jeg hører den endnu i mit Øre — — ja, saa mange Aar efter bevæger Erin- dringen endnu min Stemme — — og han sagde de simple Ord, som jeg aldrig skal glemme: Troskab i alt til den Dag, da I ser mig igen! Og vi stod dér omkring ham — — du var der, Gelskov — — du ogsaa, Rudby — — og vi rakte vore Hænder i Vejret,

og grebne af vor Ungdom og Bevægelse svarede vi som med én Stemme: vi sværger!

(Han holder et Øjeblik inde. Der er ganske stille. Saa samler han sig med et Ryk og fortsætter.)

STORM

Det er ikke dét, han kæmper for, I nu i første Række vil tillivs. Den Sammensværgelse, der i den sidste Tid i Ly af Fædrelandets misbrugte Navn har søgt at undergrave hans Arbejde, er ikke rettet mod dét, men mod ham. Hvad ingen af jer formaaede, det formaaede han — derfra disse Taarer! En nedrig Beskyldning er listig sat i Forbindelse med hans Navn. Bag al den forblommede Tale brændte Niddet og Naget. —

Jeg opfordrer nu en af de højtærede Ministre, der under Tausheds Lejde er her tilstede, til trods alt at udtale sig. Rygter og Mistænkeliggørelse hører Pøblen til. Altsaa — — taler de Rygter Sandhed eller Løgn, der vover at paastaa, at der bestaar en skjult Forbindelse mellem de paatænkte Militærforslag og visse hemmelige Forhandlinger, der siges at være ført af Regeringens Chef med en fremmed Magt til Skade eller ihvertfald med Fare for vor Suverænitet og Eksistens. Ministeren har Ordet!

(Storm sætter sig. Stilhed. Saa rejser pludselig et Medlem af den sociale Gruppe sig og raaber: Ministeren har Ordet! Andre af den sociale og radikale Gruppe gentager det. Janssen hvisker til Rudby, der lægger Fingeren paa Læben med et Smil. Da gentages Raabet af et Par andre, der samtidig rejser sig. Gelskov er gaaet hen bag Lundings Stol, konfererer ganske kort med ham og gaar saa tilbage. Da raaber flere fra forskellige

Grupper næsten samtidig: Ministeren har Ordet! Pludselig rejser Lunding sig med et Sæt. Alle tager Plads undtagen Storm. Dyb Stilhed.)

LUNDING

Det vilde aldrig have faldet mig ind af egen Drift at tage Ordet her i denne Forsamling, hvor jeg og min Kollega er indgaaet paa fuldkommen diskretionært at komme tilstede for at høre, ikke for at tale. Naar nu imidlertid ironiske Røster søger at drage vore Bevæggrunde i Tvivl, og samlede Raab opfordrer — ja, fordrer at jeg tager Ordet, saa finder jeg ingen Anledning til at fortie, hvad jeg tænker eller føler, eller til at lægge Skjul paa mit Syn paa Regeringens Chef og paa hans Politik.

(Han nipper til et Glas Vand. Enkelte rykker nærmere i Spænding.)

LUNDING

Vi, der har kendt den nuværende Regeringschef fra Ungdommen af, har allerede tidlig set og følt den næsten sygelige Selvfølelse og Selvhævdelse, der var hans Natur, og som bundede i et udpræget unationalt Livssyn, der kunde grænse til en fuldkommen Foragt for Landet, for vort Folk og dets Fremtid. Som De erindrer, resulterede hans Bitterhed og Vrede i Angreb i Skrift og Tale, der tilsidst antog Karakter af fuldkommen Kværlans, og vi, hans gamle Venner var saa langt fra at fraraade hans Beslutning om at ekspatriere sig, at vi tværtimod i al Hemmelighed arbejdede for hans Bortrejse — om just ikke netop til det Land, hvortil han

allerede dengang følte sig draget. Vi mente, at det maaske vilde dulme hans Vrede og lutre hans Foragt, naar han fik Begivenhederne paa Afstand, og at navnlig Sammenligningen med det Fremmede vilde aabne hans Øjne og hans Sind for de dybe og evige nationale Værdier herhjemme. Og da saa omsider Tidspunktet kom for os til efter den gamle Konges Død at gribe Tøjlerne, saa betænkte vi os ikke et Øjeblik paa at tilbyde ham, vor Ven og Fører fra de unge Aar, det hæderfulde Hverv at træde i Spidsen for den første virkelige Fremskridtsregering herhjemme.

Men — — og her viste det sig hurtig, at det Sind, hvormed han i sin Ungdom drog ud, vendte uforandret med ham tilbage. Det unationale i hans Væremaade og Følesæt, det aandelig talt verdensmæssige i hans Syn og Sympati. Han var os fremmed — var blevet os fremmed — var en fremmed. Og da saa omsider hans egentlige Program stod for Døren — Adskillelse af Kirke og Stat — Omordning af Hær og Flaade — da var det, som om pludselig Afstanden mellem ham og os blev til en Afgrund, hvor ingen Tilnærmelse var mulig. Som om Kirke for ham var Ammestuesnak og Hær en Leg med Tinsoldater. Som om Gud, Konge og Fædreland var Dogmer, som det gjaldt om læmpelig at opløse og omsætte i saakaldte menneskelige Værdier. Men jeg vil ikke — ja, jeg drister mig til at sige — vi vil ikke kaste vort

Land og dets dyrebare Eje ud for Vinden, der blæser snart fra én Kant, snart fra en anden. Vi arbejder for et Folk, — ikke for en graa Teori, for et Land — ikke for et taaget Fata Morgana. Vi ønsker ingen fremmede Guder, vi ønsker intet fremmed Kompagni. Og søger man at føre os bag Lyset og bag vor Ryg at kontrahere, ja konspirere — — (Uro) — med en fremmed, maaske fjendtlig Magt — (Uro) — saa er vi paa vor Post, rede til om fornødent med Vaaben at tilbagevise ethvert Anslag mod vor Selvbestemmelsesret som Folk, ethvert Angreb paa vor Selvstændighed som Nation. Vort Land er vort!

(Den sidste Del af Talen har været afbrudt af Tilraab og Bevægelse. Da Lunding nu sætter sig, har de fleste rejst sig under stigende Uro. Storm gaar da frem i Midten)

STORM

Er det Meningen, at disse Ministerens Ord skal forstaas som en aabenlys Anklage mod Regeringens Chef?

(Kort Stilhed. Lunding, der efter sin Tale har konfereret med Gelskov, ser over imod ham. Gelskov rejser sig i samme Øjeblik)

GELSKOV

Ifølge de trufne Aftaler protesterer jeg imod, at der rettes Spørgsmaal af privat eller offentlig Natur til nogen af de her tilstedeværende Ministre.

STORM

Jeg gentager mit Spørgsmaal, der er foranlediget ved selve Ministerens Udtalelser: — Skal disse Mi-

nisterens Ord opfattes som en aabenlys Anklage mod Regeringens Chef?

(Kort Stilhed. Saa siger pludselig)

LUNDING

Ja.

(Uro og Bevægelse. Nogle stimler sammen om Gelskov og Lunding — andre om Storm)

STORM

Jeg opfordrer da i Forsamlingens Navn Anklagerne til at fremkomme med de Bevisligheder, hvorpaa de støtter deres Anklage. (Han holder et Øjeblik inde. Der er dødsstille — ingen rører sig) I modsat Fald stempler jeg deres Sigtelser som bevidst Løgn og Bagvaskelse.

(Gelskov har rakt nogle Papirer til Rudby, der atter har ladet dem gaa videre til Lunding. Denne giver dem med et Nik tilbage til Rudby, der atter med et Nik rækker dem til Gelskov. Denne rejser sig da under aandeløs Stilhed med Papirerne i sin Haand og siger)

GELSKOV

Jeg ser mig i Stand til at omdele i Afskrift Uddrag af de hemmelige Dokumenter, der underhaanden er vekslede mellem Regeringens Chef og den fremmede Stat.

(Alle trænger sig sammen om Gelskov — griber Papirerne. Et Øjebliks Spænding. Saa raaber pludselig en Stemme: Forræderi! Ordet gribes, modsiges, løfter sig stærkere. Raab om Forklaring blander sig deri, Spørgsmaal og Svar krydser hverandre. Storm staar ene. Han har lagt Haanden over sine Øjne, da han har læst — overvældet, forvirret. Nu gaar han et Par Skridt frem, beder om Ordet. Flere protesterer. Han forlanger paany Ordet med Afskriften i sin løftede Haand. Nogle paabyder Ro, andre forlanger Ordet. Endelig foreslaar Gelskov at høre Storm. Larmen stilner. Saa raaber Storm kort og fast: stille! Alle samler sig om ham — der er nu ganske stille.

Da rejser pludselig L u n d i n g sig, vendt mod Døren i Baggrunden. Dr. W a h l
staar der. G e l s k o v ser ham, rejser sig ogsaa, andre følger efter. Dr. W a h l
gaar frem under den dybeste Stilhed — de, der endnu sidder, rejser sig i
et Nu.)

GELSKOV

Har nogen haft Bud efter dig?

DR. WAHL

Nej.

GELSKOV

Blev det ikke betydet dig ved Døren, at her var
Møde, og at man ikke ønskede Nogens Nærværelse?

DR. WAHL

Jo.

GELSKOV

Saa anmoder jeg dig herved i Forsamlingens Navn
om at gaa.

(Wahl ser sig om. Der er dyb Stilhed i nogle Øjeblikke. Saa siger han
rolig)

DR. WAHL

Ønsker man, at jeg skal gaa?

(Stilhed. Saa gaar Storm pludselig hen til ham, rækker ham Afskriften)

STORM

Tal!

(Wahl tager Papiret, kaster et Blik deri. Han ser sig da om — hans Blik
rammer først Rudby, saa Lunding, idet han krammer Papiret i sin Haand.
Endelig stanser hans Blik ved Gelskov, og han siger, idet han kaster Papiret
i Gulvet)

DR. WAHL

Hvem er den Usling, der har tilsneget sig Adgang til disse Papirer eller underkøbt andre dertil?

(Stilhed)

DR. WAHL

Hvem er den Usling, der søger at mistænkeliggøre min Færd og plette mit Navn?

(Stilhed. Saa rejser Gelskov sig)

GELSKOV

Jeg.

DR. WAHL

Og du vover at gentage det?

GELSKOV

Jeg vover at gentage det, ja. Og jeg spørger dig, om du vover at bestride Rigtigheden af den Afskrift, du har læst?

DR. WAHL

Nej.

(Pludselig afbrydes Stilheden af Tilraab og Larm. Alle Grupperne med Undtagelse af Storm og et Par andre har samlet sig om Gelskov og Ministrene.

Wahl har vendt sig mod de sammenløbne og taler gennem Uroen)

DR. WAHL

Ønsker man, at jeg skal tale? (Ja — Nej — Raab om Forklaring) — De skal faa den! — (Afbrydelse) — I saa Fald ønsker jeg Ro — — (Tilraab) — — fordrer jeg Ro!

(Enkelte ler og støjer op — andre opfordrer til Ro. Wahl lader rolig sit Blik glide rundt, mens Bølgerne brydes. Uroen stilner — Grupperne samles igen. Stærkere Raab om Stilhed. Endelig er alt stille)

DR. WAHL

— — En krigsvidenskabelig Skribent har i et udenlandsk Tidsskrift anonymt, men under halvofficiøs Maske udkastet en Allianceplan, der i Strid med vor Neutralitet og paa udæskende Vis er rettet mod en af vore Nabomagter, og har derved letsindigt, ja forbryderisk — (Lunding vil rejse sig, men Gelskov forhindrer det med en Haandbevægelse, uset af de andre) — udsat sit Land for denne vor Nabostats Mistro og Mishag. (Enkelte rejser sig, andre rykker nærmere) — Man har gennem den fremmede Stats herværende Repræsentant henvendt min Opmærksomhed paa disse Artikler og høfligt, men bestemt krævet — (Afbrydelse — Tyssen) — krævet en Undersøgelse af de nærmere opgivne Indicier, der angav et Medlem af min Regering — (flere rejser sig i Spænding) — som Forfatter til disse Artikler — (Tilraab: Hvem? — Tyssen) — samt under Forudsætning af Mistankens Rigtighed fordret en hurtig og tilfredsstillende Satisfaktion. (Tilraab: Hvem fordrer? Hvem har undersøgt?) Jeg har undersøgt! Jeg har efter Samraad undersøgt Sagen underhaanden for ikke at vække uforholden Uro, og mit Forslag vil sammen med Bevismaterialet blive forelagt i Statsraadet en af de følgende Dage. (Afbrydelse: Frem med Forslaget? Hvad er Forslaget?) — Mit Forslag er dette: Da den Paagældendes Adfærd er i Strid med bindende Traktater og Regeringens Politik og egnet til at afstedkomme Forviklinger af uoverskuelig Rækkevidde, foreslaas det, at Satisfaktionen gives den fremmede Stat i

Form af det paagældende Medlem, Forsvarsministerens Fjernelse fra Landets Regering.

(Alles Blik vender sig mod Lund ing. Der er et Øjeblik's Stilhed. Saa rejser han sig pludselig)

LUNDING

Jeg tilbageviser Regeringschefens ubeviste og ubevislige Beskyldninger og agter at fordre fornyet Undersøgelse i Rettens og Sandhedens Navn.

RUDBY

Den fulde Sandhed er ikke oplyst —

JANSSEN

Rygterne nævner Aftaler af videregaaende politisk Natur —

SALLING

Til Skade for vor Suverænitet —

JANSSEN

Med Fare for vor Eksistens —

RUDBY

Ja.

GELSKOV

Jeg stiller herved følgende Spørgsmaal til Regeringens Chef: Er der i Tilslutning til denne hans Afgørelse ført videregaaende Forhandlinger af politisk Natur med den fremmede Stat? Og i bekræftende Fald da hvilke?

(Et Par enkelte korte og faste Tilraab. Hyssen. Saa fuldkommen Taushed)

DR. WAHL

Jeg gør de Herrer opmærksom paa, at afgivne Løfter, der forpligter mig til Taushed, forhindrer mig i foreløbig at besvare dette Spørgsmaal.

GELSKOV

Jeg fastholder mit Spørgsmaal.

(Stærk Tilslutning. Enkelte Nej og Protester)

DR. WAHL

Jeg gør de Herrer opmærksom paa, at større og vigtigere Spørgsmaal — hvis de paa dette Tidspunkt røbes — staar i Fare for straks at blive afbrudt.

GELSKOV

Jeg fastholder mit Spørgsmaal.

(Overvældende Tilslutning)

DR. WAHL

Jeg skal da svare Dem —

(Stilhed. Flere rykker nærmere i Spænding)

DR. WAHL

Der er i Tilslutning til den omtalte Undersøgelse ført videregaaende Forhandlinger mellem mig og Chefen for det paagældende Lands Regering —

(Enkelte rejser sig med et Udraab. De mødes med energisk Hyssen fra andre. Der lyttes i Spænding. Stilhed)

DR. WAHL

Ja. — Jeg greb som et Vink af Skæbnen den Haand, Tilfældet havde rakt mig til Udjævning og

Opløsning af ældgamle Dissonanser. Jeg har maattet arbejde i dybeste Hemmelighed, fordi der fra anden Side fordredes den dybeste Hemmelighed, indtil Planen var moden til Forelæggelse for begge Landes Regering. Strander disse Planer nu paa Grund af mit tvungne Brud paa Tro og Love, maa andre bære Skylden — ikke jeg.

(Han vender sig pludselig om mod Gruppen, der har samlet sig om Gelskov og Ministrene)

DR. WAHL

Hvem tør vove at paastaa, at jeg ikke elsker mit Land lige saa højt og uegennyttigt som han? Hvem tør vove at tro, at jeg skulde svigte min Pligt mod mit Land — dets Ret og dets Ære? Hele mit Liv og mit Arbejde har været og vil blive mit skyldige Offer, mit fattige Offer for den Lykke, jeg føler ved at høre det til.

(Han holder et Øjeblik inde — siger saa rolig og fast)

DR. WAHL

Jeg har skrevet disse Breve! Jeg vilde vove det første Skridt — det koste, hvad det vilde. Jeg vilde forsøge at omsætte to højtopleste Landes Følelse af Had og Tanke om Hævn til et Fredsforbund mellem de to Nationer. — Just nu da jeg saa, at de nye Love vilde kalde alle blodige Instinkter og vilde Fantasier frem i Lyset, mente jeg, at Tidspunktet var inde. Jeg vovede da Forsøget, og jeg følte med den dybeste Glæde, at min Haand ikke

var udstrakt forgæves, og at Maalet engang vilde kunne naaes.

(Han vender sig mod Forsamlingen og siger med stærkere Stemme)

DR. WAHL

Nu er Hemmeligheden brudt, og mit Arbejde maaske forgæves. Men jeg kalder de Mænd til Regnskab, der har søgt — ikke at mistænkeliggøre min Færd og mit Navn, det bærer jeg roligt — men som har snigløbet en ædel Idé med Hadets og Hævnens usle Vaaben. Og jeg kalder de Mænd til Samling om mig og mit Maal, som har Tillid til mit Arbejde og tror paa en Fremtid for vort Land og vort Folk i fælles Stræben mod Fred og Forsoning i Menneskehedens hellige Navn.

(Flere har rejst sig i Spænding, da han slutter. Andre følger efter. Ikke et Ord høres. Saa gaar Storm frem i Midten og siger)

STORM

Jeg foreslaar, at Mødet hæves som Tegn paa vor Tillid til Regeringens Chef — og at enhver gaar til sit.

(Kort Stilhed. Ingen rører sig. Saa rejser Gelskov sig pludselig)

GELSKOV

Jeg fraraader, at der stiltiende eller aabenlyst udtales Tillid eller Tilslutning til Regeringens Chef, forinden en parlamentarisk Undersøgelse har klarlagt Motiverne til hans Optræden som agent provocateur for den fremmede Stat.

(Der er ganske stille. Ingen rører sig. Gelskov staar ved Skrivebordet.
Wahl midt i Stuen.

Da rejser pludselig Janssen sig og gaar hen til Wahl og trykker taus hans Haand. Gaar saa rank mod Entrédøren, fulgt af Halby og Klein. Salling rejser sig saa, gaar paa samme Maade hen og trykker Wahls Haand og gaar ud. Saa mærker man Opløsningen. En for en gaar de hen og trykker Wahl i Haanden. inden de gaar. Rudby og Lunding har rejst sig og staar ved Gelskovs Side. Nu er der af de andre kun Storm tilbage. Han kaster et Blik hen mod Gelskov, gaar saa hen og trykker bevæget Wahls Hænder og gaar hurtig og i Taushed ud.

Døren har lukket sig. Der er nu i Stuen kun Wahl, som staar i Midten — Gelskov, Rudby og Lunding, der staar ved Skrivebordet. Der er en kort Stilhed. Saa siger)

GELSKOV

Hvad venter du paa?

DR. WAHL

Jeg venter paa at sige jer, at jeg nu endelig er jer kvit, og at jeg aldrig i mit Liv har følt mig saa tryk før som nu.

GELSKOV

Da du véd, hvor vi staar.

DR. WAHL

Da jeg véd, hvem I er.

LUNDING

Og hvad vi vil.

RUDBY OG GELSKOV.

Ja.

(Et Øjeblik's Stilhed. Saa siger)

GELSKOV .

Har du mere at sige os?

DR. WAHL

Nej.

(De ser paa hinanden et kort Sekund. Saa gaar Wahl mod Entrédøren og ud. De andre ser efter ham uden at røre sig).

TREDIE AKT

Scenen: Samme Sted. Aften.

Idet Tæppet gaar op, er Scenen tom og mørk. Lyset fra Gaden falder ind i Stuen. Lidt efter aabnes Døren fra Entréen hurtig. Dr. Wahl kommer ind, bleg og ophidset, fulgt af Pigen.

DR. WAHL

Er Herren hjemme?

PIGEN

Nej.

DR. WAHL

Fruen —?

PIGEN

Nu skal jeg se —

(Pigen gaar ind ad Døren i Baggrunden. Ude fra Torvet har man, fra Tæppet gik op, hørt en fjærn utydelig Brusen. Nu rykker den nærmere. Dr. Wahl gaar mod Vinduet — enkelte fjærne Raab høres gennem Bruset. Han knytter truende Haanden)

DR. WAHL

Dette Land —!

(Døren i Baggrunden aabnes. Fru Gelskov staar i Lyset, der fra den anden Stue falder ind i Værelset. Hun ser ham — siger koldt og fremmed)

FRU GELSKOV

Kommer du her?

DR. WAHL

Som du ser.

(Idetsamme stiger Uroen dernede fra. Han gaar fra Vinduet. Hun lukker skyndsomt Døren)

FRU GELSKOV

Hvad er det —?

(Da han ikke svarer, gaar hun hurtig hen til Vinduet — ser ud)

FRU GELSKOV

Hvad er der —?

(Hun trækker med et Ryk Gardinerne for Vinduet. Larmen dør pludselig bort)

FRU GELSKOV

Hvad er der sket, Otto? (Da han stadig ikke svarer, gaar hun angst og urolig hen og tænder den elektriske Lampe paa Skrivebordet) — Saa tal dog og sig mig i Himlens Navn, hvad der er sket!

DR. WAHL

Hvor er din Mand?

FRU GELSKOV

Det véd jeg ikke.

DR. WAHL

Kommer han her, før han gaar til Mødet?

FRU GELSKOV

Det tror jeg ikke —

DR. WAHL

Se mig i Øjnene.

FRU GELSKOV

Tror du mig ikke?

(Dr. Wahl ser et Øjeblik paa hende. Saa kaster han sig pludselig i Stolen, han staar ved)

DR. WAHL

Jeg er forraadt!

FRU GELSKOV

Forraadt —?

DR. WAHL

Fortabt — forraadt —

FRU GELSKOV

Af hvem?

DR. WAHL

Ja, gæt —

(Hun staar et Øjeblik forvirret og maalløs. Vender sig først om imod ham, da han er begyndt at tale)

DR. WAHL

— — Jeg kom kørende — nu — før — en Tur før Mødet. Jeg sad med lukkede Øjne, træt og udslidt af de sidste Ugers Stormløb imod mig, men lykkelig over, at Faren var drevet over, og Mødet iaften var et sidste desperat Forsøg paa at ophidse til Revolte. Saa — pludselig — vaagner jeg op ved høje Raab — hans Blad og mit Navn —

og Torvet som en kogende Gryde. Jeg lod Vognen stanse og fik Bladet stukket ind. Og nu skingrede Luften af Avisdrengegenes Skraal om Krig og Forræderi — — Forræderi — mit Navn og det gemeenste af alle Ord —

(Han dækker sit Ansigt med sine Hænder. Hun bøjer sig over ham)

FRU GELSKOV

Otto —

DR. WAHL

De Hunde —

FRU GELSKOV

Skynd dig —

DR. WAHL

Venter du ham?

FRU GELSKOV

Spørg mig ikke —

DR. WAHL

Hvorfor sagde du saa nej før —?

(Hun er gaaet fra ham. Han sidder som før. Hun vender tilbage bag hans Stol, da han begynder)

DR. WAHL

— — Jeg lod Vognen vende og køre herhen. Pøblen havde set mig og løb efter. De sprang op paa Trinet og spyttede ind ad Ruden. Jeg raabte til Chaufføren om at køre til — de sprang af og løb efter. Jeg fløj Bladet igennem — — fede Over-

skrifter og spærrede Typer — Citater og Udpluk af gamle Breve, som jeg forlængst har glemt, og til hvem de var skrevet — det Hele revet ud og sat sammen uden Tidspunkt eller Sammenhæng — blot som Bevis paa et hemmeligt Spil mellem mig og det Fremmede og som Tegn paa min Svig og mit Had gennem Far og min Slægt — ja, det stod der — til mit Folk og mit Land.

FRU GELSKOV

Har du Bladet?

DR. WAHL

Jeg smed det. (Hun gaar fra ham) Jeg troede kun, jeg havde skrevet saa aabent til en eneste — (da hun vender sig) — — nej, nej — det har altsaa været til ham — —

(Fru Gelskov har sat sig. Stilhed. Saa rejser han sig)

DR. WAHL

Og hvad nu?

(Hun sidder uden at røre sig. Han gaar et Par Skridt)

DR. WAHL

Hvad nu?

(Hun ryster taus paa sit Hoved. Han gaar videre — stanser)

DR. WAHL

Nu styrter de Landet — hvem véd ind i hvad? Og mit Navn og mit Liv skal trækkes med i den Storm af Vanvid, som han har rejst. (Gaar lidt) Din Mand! (Gaar igen) Min Ven! (Gaar leende videre)

FRU GELSKOV

Var du hans?

DR. WAHL

Forsvarer du ham?

FRU GELSKOV

(tier)

DR. WAHL

Du kendte ham. Du saa, hvor det bar hen. Hvorfor gjorde du saa ikke i Tide, hvad du kunde?

FRU GELSKOV

Hvad gjorde du selv fra den første Dag du kom tilbage?

DR. WAHL

Jeg havde Brug for ham dengang paa den Plads, hvor han var.

FRU GELSKOV

Det var slet ikke dét.

DR. WAHL

Saa var han ikke paa sin Plads dér, hvor han ønskede at være.

FRU GELSKOV

Det véd du jo godt, han var.

DR. WAHL

Saa var han ikke paa sin Plads dér, hvor jeg var.

FRU GELSKOV

Nej.

DR. WAHL

Ja.

FRU GELSKOV

Dét var Grunden.

DR. WAHL

Naa, ja —

FRU GELSKOV

Hævn, ja — Hævn — det var Grunden.

DR. WAHL

Hævn? Hvad skulde jeg have at hævne? Dét, det galdt om, var Fremtiden — Landets Fremtid — Enhed — Renhed, ja i Midler og Maal. Hans Midler var ikke mine — derfor var hans Maal det hellerikke. Hans Syn var et andet — hans Form — hans Væsen. Fra den første Dag vi stod her, og han kom dér i Døren, da følte jeg — vidste jeg — naa, ja — (gaar med et Skuldertræk fra hende)

FRU GELSKOV

Hvad vidste du?

DR. WAHL

Ikke noget.

FRU GELSKOV

Sig det kun —

DR. WAHL

Ikke noget, der kan siges.

FRU GELSKOV

Nej!

DR. WAHL

(vender sig pludselig)

Jeg vidste i samme Sekund han stod dér i Døren, at han og jeg stod paa hver sin Side af en Afgrund, og at der ikke var nogen Vej fra ham til mig.

FRU GELSKOV

Og det er dig, der siger, at du ikke havde noget at hævne?

DR. WAHL

I den Forstand eksisterede han slet ikke for mig — jeg var kun nødt til at regne med ham.

FRU GELSKOV

Men det var dig, der havde Magten.

DR. WAHL

Og saa tror du, det første, jeg tænkte paa, var at bruge den?

FRU GELSKOV

Du ikke blot tænkte derpaa — du gjorde det.

DR. WAHL

Det tror du jo ikke selv.

FRU GELSKOV

Jeg kender jer.

DR. WAHL

Ham maaske.

FRU GELSKOV

Dig bedst. — Du dækkede dig bag nogle store Ord om dit Maal og hans Midler. Og saa brugte du selv de Midler, du havde, til at ramme ham og holde ham nede.

DR. WAHL

Naa, ja. Ja. Saa var det saadan. Naar du siger, du véd det, saa er det saadan. Da han stod dér i Døren, smilende, som om det var igaar, og ingenting var sket, da følte jeg, at det var som igaar, og at ingenting var glemt, fordi ingenting skal glemmes —

FRU GELSKOV

Nej, du har ikke glemt — —

(Hun er gaaet fra ham. Stilhed. Saa siger)

DR. WAHL

— — Dig holdt jeg udenfor — søgte ihvertfald, saa godt jeg kunde. Gemt og glemt et Sted langt borte, i min Erindring. Dér stod du alene. Udenfor mit Liv og udenfor hans. Jeg vilde ikke se dig sammen med nogen — mindst med ham. Saadan glemte jeg dig — —

(Stilhed)

DR. WAHL

— Saa kom jeg hertil igen — en Foraarsdag. Du kom mig imøde med Blomster — som dengang — i vor Ungdom. Jeg var vendt tilbage til mit Land igen — mit Ungdomsland. Hele mit Liv laa imellem. Og jeg havde glemt det i samme Øjeblik, jeg saa dig igen — —

(Hun har rejst sig og gaar langsomt fra ham. Stanser da han begynder igen — og gaar videre)

DR. WAHL

— — Saa kom han og stod dér i Døren. Og i samme Nu stod hele mit Liv for mig igen — dengang og nu. Jeg var et Menneske — du stod imellem os — du var den Afgrund, jeg talte om før. Derhenne paa Bordet laa dine Syrener, som havde mindet mig om Foraar. Og jeg følte med det samme, at alt var som dengang — og at det alt-sammen var forbi — —

(Hun har sat sig i nogen Afstand fra ham med Ansigtet i sine Hænder)

DR. WAHL

Dét var Grunden, ja — nu kan jeg sige det — vi ses vel aldrig mere. Jeg glemte dig aldrig. For mig var du Landet her, som jeg elskede, og jeg kunde ikke komme tilbage. Nu var jeg her. Og nu var det ikke mere mit Land, som jeg syntes havde svigtet mig — hellerikke ham i Grunden —

FRU GELSKOV

Men mig —?

(Stilhed. Han rejser sig, gaar fra hende. Endelig siger)

FRU GELSKOV

— — Husker du den Dag, du kom her tilbage. Fik du det Indtryk, at jeg havde glemt dig? Det var blot altsammen saa langt, langt borte. Og mit Liv var her —

DR. WAHL

(med en Bevægelse ud mod Stuen)

Her — ?

(Han gaar atter videre. Hun ser efter ham, siger saa)

FRU GELSKOV

Du troede, jeg var som de fleste — en blind Passager. Jeg havde kun at følge dig og begrave mig i en eller anden fremmed Ørken. Om du ødelagde mit Liv — om du lod andre skalte og valte — — du skulde have hjulpet mig — vist mig, ja, hvem det var, du holdt af — og saa skrev du og skrev om dig og dig og glemte, hvem det var du skrev til, og hvem det var, du skulde have holdt af, saa jeg følte, at Livet ellers ikke var til at leve —

DR. WAHL

Og saa blev du her —

(Han gaar atter videre. Hun sidder lidt i Taushed — siger saa)

FRU GELSKOV

Jeg sad her — i et Land, som du flygtede fra — ja, hvordan skulde jeg ellers forstaa det? Jeg sad her med en Slægt — tror du, den forstod det? Det var dig, der skulde have vist dem, at jeg havde

Ret, og at du selv havde det — og hvor var du saa? Ja, jeg havde kun dig — jeg havde drømt mig det altsammen — med mine 18 Aar drømte jeg mig det altsammen større — lykkeligere end hos alle andre. — Og saa — —?

DR. WAHL

Ja, hvad saa?

FRU GELSKOV

(tier)

DR. WAHL

Hvad saa?

FRU GELSKOV

(tier)

DR. WAHL

Saa saa' du pludselig, at du havde taget fejl, og at dit Liv var her. At det var ham, du holdt af, fordi han hjalp dig og forstod dig og betød Livet for dig. Her — hos ham — her fandt du pludselig alt det, som du med dine 18 Aar havde drømt dig — blot større, lykkeligere end hos alle andre —

FRU GELSKOV

(tier)

DR. WAHL

(gaar leende fra hende)

Dét var din Kærlighed!

FRU GELSKOV

(ser op — siger saa)

Ja.

DR. WAHL

(vender sig pludselig)

Nej! — Ja, se blot paa mig. Aldrig, aldrig, aldrig et Øjeblik var det ham. Aldrig et Øjeblik har du følt andet for ham, end jeg selv har følt — Mistro — Lede — og Foragt. Ja, jeg siger dig det her — jeg har trængt dertil — om ikke hver Dag i alle de Aar havde sagt dig det, saa vilde det usle Anslag, han har udtænkt idag, have vist dig, hvor dybt du har forraadt mig — hvor dybt du har fornædret dig og forbrudt dig — ikke blot mod mig, men mod dig selv.

(Han gaar fra hende. Stilhed. Endelig siger)

FRU GELSKOV

Og det er dig, der siger, at du kender mig —!

DR. WAHL

Jeg kender dig, ja.

(Stilhed. Pludselig rejser Fru Gelskov sig leende og gaar frem i Stuen.)

DR. WAHL

Du narrer mig ikke —

(Fru Gelskov er stanset. Et Øjebliks Stilhed. Saa vender hun sig pludselig.)

FRU GELSKOV

Det er mig, der har givet ham de Breve, du har læst nu iaften!

(Stilhed. Wahl er stanset, som om han ikke ret forstod. Saa vender han sig pludselig om imod hende.)

FRU GELSKOV

Ja — ja — ja —!

DR. WAHL

(staar fortumlet uden at svare)

FRU GELSKOV

Du kender mig jo —!

(Idetsamme aabnes Døren fra Entréen. Gelskov kommer ind. De staar alle et Øjeblik uden at tale. Saa vender Gelskov sig mod hende og siger smilende:)

GELSKOV

Er det dig, der har den Ære, eller —?

(Han gaar mod Skrivebordet. Fru Gelskov har vendt sig om mod Wahl — han har vendt sig mod Gelskov, ser hende ikke. Saa gaar hun pludselig og hurtig ad Baggrundsdøren og ud.)

GELSKOV

(har lagt Mappen fra sig)

Jeg er til Tjeneste. (Han sætter sig, ordner sine Papirer og noterer nu og da under det følgende) — Men i Korthed.

DR. WAHL

Jeg kan se paa din Ryg, at du ikke havde ventet at træffe mig her, hvor jeg havde forsvoret nogensinde oftere at sætte mine Ben.

GELSKOV

Men du trængte til at se mig.

DR. WAHL

Jeg haaber for sidste Gang.

GELSKOV

Jeg ogsaa.

DR. WAHL

Ja, du smiler — dit fine, trofaste Smil. Jeg husker den første Gang jeg traf dig. Du skraaede over Gaden og stansede mig. Hvad du sagde, har jeg glemt. Men dit Smil og Haaret, der gnistrede i Solen — det husker jeg.

GELSKOV

Er det for at opfriske Ungdomserindringer, at du er kommet?

DR. WAHL

Hvad ellers tror du?

GELSKOV

Saa beklager jeg —

DR. WAHL

Ikke for de lumpne Midlers Skyld, du har brugt idag — jeg kender dig jo. Heller ikke fordi du pønsede paa Hævn fra vi stod her sidst — det vidste jeg jo. Men fordi du frækt og samvittighedsløst sætter alt paa Spil og glemmer, hvad det er, du spiller med.

GELSKOV

Hvad tror du et Par sølle Skældsord bider paa en gammel Journalist?

DR. WAHL

Den, der bruger dem mest, taaler dem mindst.

GELSKOV

Det kommer som altid an paa, fra hvem de kommer.

DR. WAHL

Pjalt —

GELSKOV

(rejser sig)

Tag dig i Agt —!

DR. WAHL

Der ser du.

(De staar et Øjeblik. Saa gaar Gelskov med et Skuldertræk mod Baggrunden. Dér vender han sig.)

GELSKOV

Jeg ser, at jeg fik ramt dig, ja. Endelig. Jeg lovede dig det, sidst vi stod her. Jeg har lovet mig det selv for Aar og Dag tilbage — ja, fra den første Dag du talte om, sagde mit Instinkt mig, at det var dig jeg maatte træffe for at forstaa, hvor det var, jeg vilde hen.

DR. WAHL

Du vilde hen —? Hele mit Liv har du fulgt mig trofast i Hælene. Kom du mig for nær, og jeg vendte mig om, logrede du undskyldende. (Gelskov sætter sig smilende) Du vilde hen —? Ingen andre Steder end dér, hvor jeg var, vilde du hen. Du hagede

dig fast til mig for at naa det, du vilde, og som du vidste, du ikke kunde naa udenom mig. Og i samme Minut du troede dig stærk nok, sprang du fra og gik imod mig. For dét var dit Maal — for mig eller imod mig — dig selv.

GELSKOV

Menneskekender!

DR. WAHL

Og ikke engang dét kunde du naa.

GELSKOV

Iaften, min Ven —

DR. WAHL

Imorgen er der atter en Dag —

GELSKOV

Imorgen er fattig Trøst for død Mand.

DR. WAHL

Du har ihvertfald gjort, hvad du kunde. Det var ikke mit Arbejde eller mit Liv og min Færd — det var du klog nok til at forstaa. Nej, kunde du ramme mig paa et Punkt, der slog Vaabnene ud af Hænderne og samtidig Landet bort under Fødderne paa mig —

GELSKOV

Ja!

DR. WAHL

Det kom fra Hjærtet!

GELSKOV

Ja. Det var dét, du i din Storhed glemte. Du tog herfra, fordi du ikke kunde være her. Du kom hjem, fordi du ikke kunde være dér. Ingen Steder hørte du hjemme. Det var dét, jeg forstod — dér jeg vilde hen. Du var en Fremmed — din Aand — dit Væsen —

DR. WAHL

Og du var her for at rense dit Land, som der stod —

GELSKOV

Hic Rhodos, ja — her skal der danses!

DR. WAHL

Var det derfor, du var med til at kalde mig tilbage?

GELSKOV

Jeg havde gjort, hvad jeg kunde for at forhindre det.

DR. WAHL

Og da du saa', det var haabløst, saa fulgte du Strømmen —

GELSKOV

De vilde have dig, og de skulde faa dig.

DR. WAHL

Og saa stod du dér igen som Katten med Musen
og maatte lade dine Chancer løbe.

GELSKOV

Du snød mig, ja. Garderede dig offentlig og slog
mig ned privat. Men jeg havde lært at vente. Hvis
ikke dit Liv og din Fortid kunde faa Øjnene lukket
op paa Folk, saa skulde jeg sørge for, at andre
Vidner fik Lov til at tale —

DR. WAHL

Og saa valgte du de Midler, der lignede dig.

GELSKOV

Jeg valgte de Midler, der passede mig.

DR. WAHL

Du vidste, de Breve var skrevet paa en Tid, da
jeg stod haabløst alene og syntes, jeg hverken havde
Hjem eller Land —

GELSKOV

Jeg vidste, de var skrevet — hvad kom det mig
ved hvorfor?

DR. WAHL

Jeg skrev, som jeg gjorde, fordi du havde taget —
(da Gelskov vender sig) — fordi du var herhjemme, og
dér hvor du var, kunde jeg ikke være —

GELSKOV

Nej!

DR. WAHL

Hele Landet var blevet til ét med dig.

GELSKOV

(leende)

Hele Landet var blevet til ét med mig! — Og saa sparkede du til mig og ramte, om Forladelse, Landet.

DR. WAHL

Jeg sparkede til dig, ja — aldrig til mit Land. Hvor jeg vendte mig hen, mærkede jeg, at du havde været der. Syntes jeg, at smaat var stort, og højt var lavt, og Løgn og Svindel sad ved Roret, saa var det dig og dit Slæng, jeg tænkte paa. Syntes jeg, at Landet rullede mod Afgrunden, og slog jeg til dem, der grinende skød paa eller ligeglad gav efter, saa var det dig, jeg tænkte paa. Men jeg kom her tilbage — lykkelig — lykkelig — fyldt til den sidste Draabe af Lyst og Mod til at tage fat —

GELSKOV

Og saa mødte du mig igen!

DR. WAHL

Du kom mig imøde med aabne Arme og dit ømmeste Smil —

GELSKOV

Og trykkede dig til mit Hjærte —

DR. WAHL

Med Kniven i Ærmet —

GELSKOV

Traf den?

DR. WAHL

Og Pøblen i Ryggen —

GELSKOV

Dine Venner —

DR. WAHL

Som du selv var min Ven —

GELSKOV

Til Døden, ja.

(Wahl vender sig. Et Øjeblik Stilhed. Saa siger)

GELSKOV

Ja. Nu er det os. Endelig. Dig eller mig. Er det mig, saa er Landet mit, og saa gælder Kampen dig. Er det dig, saa er Landet i fremmede Hænder og dømt til at gaa under i Selskab med dig.

DR. WAHL

Saa lad det gaa under! Ja. Hvis det var, som du sagde, at du var Nationen, og Landet var dit — hvad var saa det Hele — Hjem — og Liv — og

Fædreland? Er det dig, der er Fremtiden — og din Fremtid er her — saa ønsker jeg — ønsker, ja: gaa under!

(Nede fra Gaden stiger Mængdens Uro op til dem. Wahl har kastet sig i en Stol. Gelskov, der staar ved Vinduet, trækker pludselig med et Ryk Gardinet til Side. Uroen vokser.)

GELSKOV

Hører du!

DR. WAHL
(rører sig ikke)

GELSKOV

Folkets Røst —

DR. WAHL
(tier som før)

GELSKOV

Forræder — (trækker Gardinet for — Stilhed) Som din Far —

(Wahl rejser sig pludselig og gaar hurtig og truende hen imod ham. De griber fat i hinanden — staar et Øjeblik. Saa støder Wahl ham fra sig — Gelskov gaar mod Baggrunden,)

DR. WAHL

— — Før hviskede du det i Krogene og sølede mig til bag min Ryg. Nu raaber du det ud paa Gader og Stræder til Pris for Pøblen. Hvad det fører til for Landet — Vanvid og Krig — hvad rager det dig — hvad er Landet for dig, alting for dig andet end Vej til dit Maal — dit store og ædle Maal!

GELSKOV

Mit Maal — dit Maal — — jeg har ikke andet

Maal end dig. Med alle Midler imod dig — dét er mit Maal. Politik og Moral — Land og Nation — Fraser til at pilke Torsk med! Det var dig, som var mit Maal — dig, som jeg længtes med alle Fibre i min Krop efter at faa fat i og komme til Livs —

DR. WAHL

Dér slap det ud!

GELSKOV

Dér slap det ud, ja. Hvad jeg sagde, og hvad jeg mente — Vaas — jeg har altid ment det samme som du — ja, le kun — vi dækkede os bag Sagen og fyrede paa Personen. Det var dig, dit Ansigt, Typen i dig, som tiltrak mig og frastødte mig, og jeg beundrede dig og misundte dig og hadede dig og mig selv derfor —

DR. WAHL

Nu kaster du Masken —

GELSKOV

Ja — her er mit Ansigt! Jeg blev den, jeg blev, fordi du var den, du var. Blot det, at du sagde noget eller mente det, var nok til, at jeg ikke vilde. Blot det, at det var dig, var nok til, at jeg slog til Ting, som jeg følte i mig selv, men ikke vilde føle, fordi det ogsaa var i dig. Mit Maal — — en af os maatte væk, dét var Maalet. Ikke mere nu som dengang for selv at komme til, som du i din Men-

neskekundskab er naiv nok til at tro. Men først og sidst — for at det ikke skulde blive dig — nej!

DR. WAHL

Saadan hader du mig.

GELSKOV

Som du mig.

DR. WAHL

Ja.

GELSKOV

Ja.

DR. WAHL

Nej! Nej! — Om dit Ansigt er lyst eller mørkt — om din Næse er flad eller krum — den er jo krum — ja, som min — — ja, lad os le. Hvor Livet er latterligt — sørgelig, sørgelig latterligt! — Det jeg kæmpede for hele mit Liv — Fred og Forsoning — Vanvid — — aldrig bliver der Fred og Forsoning, saalænge du og jeg er til, og vi er altid til. Derfor er det, jeg hader dig — dit Sind — din Bund — Skadedyret i dig er det, jeg afskyer, naar jeg ser dig staa dér med det samme Smil som dengang og maa tvinge mig selv for ikke at følge min Drift og slaa — —

(Gelskov brister pludselig i Latter. Wahl staar lidt, ler saa med og gaar mod Baggrunden.)

DR. WAHL

— Vanvid — Vanvid — —

(Pludselig vender han sig — hans Ansigt er roligt.)

DR. WAHL

Nu gaar jeg til Mødet. Jeg skal slaas med dig derhenne — — til min sidste Time skal jeg slaas med dig for mit Ansigt. For du er alt dét, som jeg afskyer — dybere, end jeg kan sige eller fatte — dybt, dybt som selve det dybeste Instinkt, der vender sig fra Livet, fordi det skabte det usle — det lave — det fjendske — dig!

GELSKOV

Til Lykke til Kampen!

DR. WAHL

Du tror, at du sejrer, fordi en Mand falder i Kampen. Du vil en Dag faa Øjnene op og se, at bag vort Liv staar Skæbnen og venter —

GELSKOV

Paa Gensyn den Dag!

DR. WAHL

Paa Gensyn.

(Dr. Wahl gaar hurtig ad Entrédøren og ud. Gelskov gaar til Vinduet, løfter Gardinet og ser ned. Da Larmen i det samme stiger, aabnes Døren i Baggrunden — Fru Gelskov kommer ind med et Blad i Haanden, stanser da hun ser ham. Gelskov lader Gardinet falde — Larmen trækker bort, Stilhed. Idet han vender sig, ser han hende, men gaar rolig mod Skrivebordet. Der ordner han sine Papirer, lægger dem i Mappen, lukker den og gaar mod Entréen. Da han er ud for hende, smider hun pludselig Bladet foran ham. Han stanser — hun gaar uden at tale fra ham og sætter sig i en Stol ved Bordet.)

GELSKOV

— — Du vidste, at de Breve betød Knald eller Fald for mig. (Da hun tier) Hvorfor fortalte du mig saa, at de var brændt, da jeg bad dig om dem? (Da hun stadig ikke svarer) Du betroede mig jo selv engang nogle Linier i et ømt Øjeblik —

FRU GELSKOV

Skammer du dig ikke —

GELSKOV

Skammede du dig dengang —?

(Hun vender sig bort, tier. Han har taget Bladet op og kaster det hen paa Skrivebordet.)

GELSKOV

Ja, du er den rette til at bebrejde — — (vil gaa.)

FRU GELSKOV

Hvem taler om at bebrejde? (Han stanser) Skulde jeg bebrejde nogen noget, blev det vel mig selv. Hele mit Liv har jo ikke været andet end én eneste Bebrejdelse, som jeg maatte dække med Løgn paa Løgn for dog at have en Slags Undskyldning for at jeg var til —

GELSKOV

Fraser —

FRU GELSKOV

Men det lykkedes mig altsaa ikke.

GELSKOV

Det lykkedes dig altsaa ikke — — Fraser, ja — Fruentimmerfraser, som du nu finder paa for at dække det sørgelige Faktum, at det blev mig. Javel — javel — det er forbi — har aldrig været — naar Kvinder først glemmer, saa har der jo overhovedet aldrig været noget. — Men du blev dog her og gik omkring som en stum Bebrejdelse, skønt der fra min Side — — naa ja, Drengen — javel. Men jeg blev altsaa den Lykkelige. — I al Beskedenhed iøvrigt. — Er det det, du har at bebrejde?

(Stilhed. Fru Gelskov sidder ubevægelig. Han gaar et Par Skridt, vender sig saa pludselig.)

GELSKOV

Men jeg har det altsaa!

FRU GELSKOV

Ja. — Det var jo ikke dig, vel, der fik mig listet bort og bildt ind, at det var her, jeg skulde blive, fordi det var her, jeg hørte hjemme — — (ser sig om) — her — hjemme! — Det var heller ikke dig, der brugte dit mest indtagende Væsen — ja, det smigrer dig — og mit Hjem og mine Nærmeste — ja, selv Far gik du til. Fik I ikke alting forvirret og forkludret for mig, saa jeg tilsidst vidste hverken ud eller ind, men lod jer faa jeres Vilje og gøre med mig, hvad I vilde.

GELSKOV

Er det Medlidenhed, du vil have, jeg skal føle?

FRU GELSKOV
(tier)

GELSKOV
Eller Taknemmelighed — saa sig bare til.

FRU GELSKOV
(tier)

GELSKOV
For du selv var jo ganske uskyldig.

FRU GELSKOV
Nej.

GELSKOV
Dog ikke.

FRU GELSKOV
Jeg spørger jo ikke om Skylden.

GELSKOV
Du giver blot mig den.

FRU GELSKOV
Jeg føler sletingen Skyld — derfor spørger jeg ikke. Jeg giver heller ikke dig den. Jeg kunde ligesaa godt give Vorherre Skylden eller Knapperne Skylden, som man tæller paa — det er jo Ord altsammen. Jeg véd kun, at det er, som det er — at jeg sidder her og maa knibe mig selv i Armen for at forstaa, at det er mig, der engang var ung og havde drømt mig det altsammen — — (stanser, bøjer Hovedet) Aa, Gud — og hvad fik jeg?

GELSKOV

Og jeg?

FRU GELSKOV

Det er jo saa ligegyldigt nu —

GELSKOV

Ikke for mig!

(Stilhed. Saa rejser hun sig pludselig og gaar mod Baggrunden.)

GELSKOV

Hvad vilde du mig saa?

(Hun gaar videre uden at svare.)

GELSKOV

Hvad vilde du saa her, spørger jeg!

(Hun har lagt Haanden paa Dørgrebet, stanser, ryster paa Hovedet uden at svare.)

GELSKOV

Du tog din Chance. Ja. Med koldt Hoved. Du stod dér og vilde spille med — — (hun sætter sig træt paa en Stol ved Døren) — det var Sagen, ja. Om du brød dig om eller ikke brød dig om — det er noget, du bilder dig ind — inderst inde var du haard og kold og gav ikke noget uden at faa det, du forlangte for det. Og dét, du forlangte, var Indsatsen — (prikker sig paa Brystet) — ham selv, ja, som du spillede med for at faa det, du vilde have, men ikke kunde faa uden ham — — Fingrene med i Spillet — — Traadene i din Haand — jeg kender Kvinder.

FRU GELSKOV

Man mærker ihvertfald, hvad Slags du kender —

GELSKOV

Det kunde du ikke glemme —

FRU GELSKOV

(ler)

Det smigrer du dig med —

GELSKOV

(vender sig pludselig)

— — Og saa — i samme Sekund som du ser, at den, du regner med, spiller for egen Regning — tager for en Gangs Skyld sin Chance mod din — dengang som nu — saa er alting glemt — har aldrig været — væk! I samme Øjeblik du saa, at jeg ikke alene krydsede dine Planer, men endogsaa havde den Frækhed at gaa stik derimod — saa var i samme Sekund baade du og jeg og det altsammen her kun Løgn og Bedrag og et ligegyldigt, ja Gud véd hvad —

FRU GELSKOV

Ja, du kender Kvinder —

GELSKOV

Var det for min Skyld, at du sled som en gal for at faa mig til at vise, hvad jeg havde af Evner?

FRU GELSKOV

Jeg troede vel engang, at du havde dem.

GELSKOV

Var det for min eller for din Skyld, spørger jeg?

FRU GELSKOV

Det var ikke for din.

GELSKOV

Nej.

FRU GELSKOV

Ligesaa lidt som for min.

(Gelskov har vendt sig. Hun rejser sig i det samme.)

FRU GELSKOV

Ja! — Du tror, det var Spil — (da han nikker og gaar videre) — ja, men hvad for et Spil? (Han vender sig) Jeg sled som en gal, siger du — ja, jeg blev haard og kold af at slide for dig, fordi jeg vidste, det var Løgn, men ikke vilde have, at nogen skulde tro, at det var det. (Da han vil afbryde) — Ja — — nu — — før — da han stod her, og jeg følte det Hele som en — en . . . ja, du kender jo Kvinder — hvorfor tror du, jeg saa løj og sagde, at det var mig, der havde givet dig de Breve, som du selv har stjaalet? (Da han atter vil afbryde) Fordi jeg skammede mig som en Hund — mest over mig selv, ja — og kun tænkte paa den eneste Ting, jeg har tænkt paa hele mit Liv: at han skulde ikke tro — kun han skulde aldrig nogensinde faa at vide, at jeg blot et eneste Sekund i mit Liv havde fortrudt, at det blev dig!

(Stilhed.)

GELSKOV

Saadan er det fat —

(Stilhed.)

GELSKOV

Saadan ser du ud —

(Fru Gelskov kaster sig i en Stol med Hænderne for Ansigtet, kæmpende med Graaden. Han staar et Øjeblik — begynder saa dæmpet)

GELSKOV

— — Du drev mig frem — jeg takker for Æren
 — — du skammede dig, var det ikke som en Hund
 — ha! -- ja! Men du blev dog her, hvor der var
 lunt og godt og sled som en gal, for at ingen skulde
 tro, at der var noget at klage paa Beværtningen. —
 Hvad tror du, jeg sled for? Tror du, det var for det
 usle Dingeldangel, som kaldes Magt og Ære — —
 hvad tror du ikke jeg har set af Magt og Ære gaa
 Bagtrappevejen op til mit Blad? — Jeg sled for
 dig — ja, se kun paa mig — det var, for at du
 kunde sidde her i Roser og Lavendler, mens du i
 al Uskyld bedrog mig — naa ja, i Tankerne for
 Fanden, er det bedre —

FRU GELSKOV

Du skulde tale med.

GELSKOV

Hvem var ærligst?

FRU GELSKOV

Spar dine Fraser —

GELSKOV

Nu er det Fraser, ja. — Hvorfor tror du, jeg vilde se hans Breve? Hvorfor tror du, jeg brugte dem, da jeg fik fat i dem? Da jeg pludselig slog om og gik imod ham — tror du det var, fordi han var kommet hertil og holdt mig ude? Det var, fordi jeg saa, at han var kommet herind igen mellem dig og mig, og vi endnu en Gang skulde slaas om dig — nej, vent med at le, til du hører det — — slaas om, hvem der ikke skal have dig — — saa, nu kan du le. (Han har taget Mappen, gaar hen imod hende — hans Stemme er fast og rolig) — Og naar jeg nu gaar derhen og om lidt staar frem og slaar en Streg over ham og hans Navn — saa er det med en — — ja, en Svimmelhed af Fryd over endelig engang at slaa til og faa Fred og endelig engang at nyde det helt, helt tilbunds, naar jeg narrer jer for den Profit, som jeg selv blev snydt for i Livet —

(Han vil gaa — stanser pludselig, lyttende. Langt borte, næsten uhørligt lyder Brus af Stemmer, Rytmer af Sang, der kommer nærmere.)

FRU GELSKOV

Hvorfor gaar du ikke — —

(Gelskov gaar pludselig mod Vinduet — Sangen lyder nærmere.)

FRU GELSKOV

Hvorfor smiler du ikke —? (Hun hører nu Sangen, rejser sig pludselig) — Jeg kan se det paa dig! — Det bliver ham, der sejrer igen — og aldrig, aldrig i Evighed dig —

(Inde fra Stuerne lyder pludselig en Stemme, der langt borte kalder: Mor, Mor! — De har begge vendt sig. Saa lyder det igen, nærmere: Mor —! Døren i Baggrunden aabnes hurtig. Erik staar der, bleg og forvirret.)

ERIK

Mor —

FRU GELSKOV

(hen til ham)

Hvad er der, Erik?

ERIK

Mor — Mor —

FRU GELSKOV

Erik, dog — Erik —

ERIK

— — De har stanset hans Vogn og stormet Salen som vilde. Nu trækker de gennem Gaderne og raaber paa Hævn og Krig. Alt er forbi —

FRU GELSKOV

Forbi —

GELSKOV

Tillykke med Sejren —

(Gelskov gaar hurtig ad Entrédøren og ud. Erik har sat sig ved Siden af Moderen. De løfter begge Hovedet, da Larmen lidt efter stiger, og man hører Stemmerne samle sig i et Raab af Begejstring. Saa drukner alt i en brusende Bølge af Sang og Hurraraab. Fru Gelskov og Erik bøjer Hovedet. Mængden trækker bort under Sang — taber sig — Stilhed. Endelig siger saa)

ERIK

— Det er forbi, Mor. Alt det, vi troede paa — den eneste, vi stolede paa — — saadan var det altid.

FRU GELSKOV

Erik — Erik —

ERIK

Alting er hæsligt —

FRU GELSKOV

Livet er saadan.

ERIK

Fjendskab og Krig —

FRU GELSKOV

Forbi —

ERIK

Hvem der blot selv var forbi!

FRU GELSKOV

Erik — min Dreng — min elskede Dreng — —
 læg dit Hoved her ind til mig — — saadan. Det
 er forbi — ja — ja — for mig er det forbi — de,
 der spiller med Livet, maa tabe. Aa, spørg mig
 ikke, min Dreng — jeg synes kun, din Sorg gør
 mig godt — vi sørger jo begge for det samme.
 (Hun løfter pludselig sit Ansigt og tager hans Hoved mellem sine Hænder)
 — Men for dig er det ikke forbi. Det, jeg lærte
 dig at elske, skal du elske. Det, jeg lærte dig at
 hade, skal du hade. Jeg har set det før — følt det
 hele mit Liv igennem — Løgn bliver aldrig Sand-
 hed — Uret bliver aldrig Ret. Det Onde kan al-
 drig sejre.

ERIK

Det tror du jo ikke selv paa, Mor.

FRU GELSKOV

Det er dig, der skal leve, min elskede Dreng.
Og du vil en Gang faa det at se.

EFTERSPIL

Scenen: Samme Stue som i Forspillet hos Enkefru Wahl. Dørene staar aabne til Stuen i Baggrunden, hvor Gardinerne er trukket for, saa der er mørkt i Modsætning til Dagslyset paa Scenen. Midt paa Gulvet i Baggrundsværelset staar Wahls Kiste paa et Fodstykke. Over Kisten er bredt et sort Tæppe, der naaer ud over Gulvet. Ovenpaa Kisten ligger en enkelt Buket Roser. Foran den brænder Lys i høje Kandelabre.

Idet Tæppet gaar op, høres Sørgemusik af Strygere fra Baggrundsværelset. I Stuen, hvor Akten spiller, sidder Enkefru Wahl, Fru Gelskov, Helga og Erik — alle til venstre. Paa højre Side af Scenen er Skrivebordet flyttet bort, og der er stillet et Par Rækker Stole op til Medlemmer af Ministeriet Gelskov og enkelte andre. Paa den forreste Række sidder Lunding, Rudby, Janssen og Gelskov yderst mod Tilskuerne. Bagved sidder enkelte af Politikerne fra 2den Akt, blandt dem Salling. Lidt fra de andre, alene for sig selv, Olaf Storm.

Alle er klædt i Sort undtagen Erik, der bærer menig Infanteriuniform. De fleste sidder med bøjet Hoved, betagne af Musikens Stemning. Fru Wahl sidder rank og bleg og ser frem for sig. Engang imellem lader hun Haanden glide over Øjnene.

Musiken hører op — alle sidder ubevægelige en Stund. Saa rejser Olaf Storm sig stille. Han staar nogle Øjeblikke for at samle sig. Saa begynder han dæmpet, kæmpende med sin Bevægelse.

STORM

— — Musiken er forstummet — — den sidste Tone er døet hen. — (Stanser et Øjeblik, begynder saa atter :)
 — Den Tone, som lød fra vor Ungdom, er døet hen, og vi sidder her og hører den sidste svindende Lyd i vort Øre. — Otto Wahl, min kæreste Ven — jeg mødte dig en Gang i vor Ungdom, nu er du død, og mit Haar er graat — men naar jeg ser hen over mit Liv, samler det sig om vor Ungdom — det er mit Liv sammen med dig, der stiger frem af Tonerne — —

Jeg husker dig fra Dreng — bleg og mørk. var du som fra et andet Land med andre Farver og andre Toner. Jeg husker dig fra den første Gang jeg saa dig i Skolens Gaard, du stod alene op mod en Mur, hvor Solen skinnede. Du stod dér alene, mens Larmen og Lystigheden fra de hundrede Drengte brusede omkring dig. Jeg gik hen til dig, du saa paa mig med et ømt og taknemmeligt Smil, og fra den Dag var vi Venner. Og nu staar din Kiste derinde, og jeg synes, mit Liv er forbi med dit. —

Otto Wahl — — nu er dit Navn kun en Klang, en Tone. Men den Tone, som dit Navn nu er, vil bevæge de Slægter, der følger os, og bære dig frelst gennem Tiderne. Livet er kort og tungt, mest for dem, der lever det nu. Krigen, som nu raser over Verden, dræber i Blinde, som den dræbte dig. Men den, der som du stræbte efter Maal udover

dit eget Liv, og over Kamp og Krig søgte mod Stjærnerne, hans Navn er i Pagt med den Fortid og den Fremtid, der er Fædrelandets Liv — dets Saga, der synger fra Slægt til Slægt gennem Tiderne — i dets Sprog, dets Minder, dets Sjæl.

Saa siger jeg dig da Farvel — min kæreste, min eneste Ven. Snart aabner Moder Jord sin Favn for dig — det Lands Jord, som gav dig Livet, og som du gav dit. Sov sødt og hvil i Fred.

(Storm sætter sig. Der er ganske stille. Fru Wahl har bøjet sit Hoved og sidder med Haanden for Øjnene. Helga kæmper med Graaden. Nu og da bøjer hun sit Hoved for at skjule sine Taarer.

En Stund efter rejser Gelskov sig. Han ser frem for sig uden at se paa nogen bestemt. Saa begynder han fast og roligt.)

GELSKOV

Da den Regering, hvis Chef jeg har den Ære at være, erfarede, at Otto Wahl var falden under Grænsekampene mod Syd, opstod der hos alle som ved en fælles Indskydelse en Trang til at manifestere vor Taknemmelighed og Takskyldighed overfor den Mands Minde, der havde ydet sin Indsats, sin store og betydningsfulde Indsats i vort Fædrelands Liv. Skønt opslidt og oprevet af de desværre uundgaelige Kampe, der førte til hans politiske Fald, og skønt han stod fremmed, ja fjendtlig overfor det vældige nationale Gennembrud, der afløste de sidste Aartiers kosmopolitiske Tendenser, saa viste det sig dog, som saa ofte før, at naar Øjeblikket er der, slaar Naturens klare Flamme sejrrig gennem

alle Drømmes taagede Fantasier. Da der blæstes til Samling, og vort Løsen — egen Ret paa egen Jord — viste sig at være den Gnist, der i et Nu skulde tænde en Verden i Brand — Ven mod Fjende — Nation mod Nation — da var Wahl blandt de første, der meldte sig som frivillig under vore Faner. Hans Drøm var Fred. Hans Daad blev Krig.

(Erik ser op. Hans Blik træffer Faderens. Gelskov løfter sit Hoved — hans Stemme er stærk og myndig)

GELSKOV

Og Billedet af denne hans Daad, den skønneste, for Land og Folk, skal ikke forstyrres af tendentiøse Beretninger, der er naaet hertil fra Lazarettet i det fremmede Land, hvorhen han droges i sin Ungdom, og hvor han nu — tilfældig — fandt sin Død. Og det skal ej heller lykkes en fræk og ansvarsløs Presse, der ser sin Fordel i at lægge Landets Regering og dets hellige Sag for Had — det skal ikke lykkes denne Presse at bruge Wahls skønne Død imod os, idet den henviser til de Ord, der foregives at være den Døendes sidste: Jeg dør, som jeg har levet — i det Fremmede, blandt Fremmede. Otto Wahl levede ikke i det Fremmede blandt Fremmede. Hans Liv som hans Død var helliget hans Land, og selvom vore Maal herhjemme var andre end hans, og selvom hans Stræben ofte syntes os fjærn og, omend ikke fremmed, saa dog væsensforskellig fra vor, saa rummer dog hans Liv og hans Arbejde en

saadan Samhørighed, en saadan Kærlighed til Land og Folk, at Landets Regering ikke rolig kunde se paa, at hans Legeme skulde hvile i en anden Jord end dér, hvor hans Aand har hjemme.

(Han vender sig mod Fru Wahl og fortsætter med sænket Stemme)

GELSKOV

Dette lykkedes det os ogsaa at overbevise hans Moder om, da vi henvendte os til hende og ærbødigt fremførte vort Ønske. Vi gik, som det forekom os, menneskeligt og forstaaeligt ud fra, at ét er, hvad det ubarmhjærtige Liv og dets evig stridende Love avler af Bitterhed og Vrede — et andet, hvad Tiden og Døden søger at jævne og læge i Fred og Forsoning. Enhver, der staar midt i Striden, kæmper ud fra sit Væsen og sin Overbevisning. Men højt hævet over alt og alle staar den store fælles Følelse, hvori al vor Strid og Stræben munder ud: Kærligheden til vort Land og Troen paa dets Fremtid. —

Saa bliver da Otto Wahls jordiske Levninger stedet til Hvile i den Jord, hvor ogsaa hans Aand har hjemme. Vi har rakt ham Haanden til Tak og Forsoning. Han har modtaget den og har trygt og forsonet lagt sig til Hvile ved Fædrelandets Hjærte.

(Gelskov sætter sig. Hans Sidemand trykker hans Haand. Fru Gelskov har løftet sit Ansigt og ser koldt og roligt hen mod Gelskov, der vender sit Blik mod Loftet, da det møder hendes. Erik, der har siddet med sænket Hoved, ser nu op. Han ser først paa Helga, saa paa sin Moder, ende-

lig paa sin Fader. Pludselig rejser han sig. Alle løfter Ansigterne og ser paa ham. Han staar et Øjeblik med Haanden fast om Stolen uden at kunne tale. Saa tager han sig sammen og begynder, famlende og afbrudt)

ERIK

— — Jeg kan ikke forstaa, at jeg aldrig mere skal se ham. — — Jeg kan ikke forstaa, at jeg nu staar her i denne Stue, hvor hver en Ting minder mig om ham, og at han nu hviler taus derinde i sin Kiste — — at jeg aldrig mere skal se ind i hans Øjne og trykke hans Haand og sige ham, hvor uendelig meget jeg har holdt af ham —

(Han stanser bevæget — begynder saa atter, fastere, roligt)

ERIK

— — Naar jeg har rejst mig her, saa beder jeg Dem ikke misforstaa mig. Jeg kom hertil fra Felten imorges for at bringe ham Regimentets sidste Hilsen og paa Kammeraternes Vegne vise ham den sidste Ære. Jeg har intet hørt eller vidst, før jeg stod her. Nu staar jeg her og ser og hører som i Drømme — Ord uden Mening — Ting uden Sammenhæng — et Genfærd af Sandheden — — uvirkeligt — — uudholdeligt — —

(Han stanser atter. Han har lagt Haanden over Øjnene, sænker den atter og siger)

ERIK

— — Spørger jeg mig selv, og spurgte vi Unge hverandre, hvorfor han dengang maatte falde —

hvad Svar kan vi saa give? Det samme trøstesløse Svar som altid i dette Land, hvor ingen maa føle andet, end hvad alle føler, og ingen maa ville mere, end hvad alle vil. Han følte noget andet og mere — videre — friere — og han blev mødt med det Ord, der burde hæftes paa dem, der udslyngede det: Forræder! — Han vilde noget andet og mere — højere — videre — — og de stenede ham ned fra hans høje Flugt. Han, der elskede sit Land dybt og uegennyttigt, blev stødt ud som en Fremmed. Han, der stræbte efter Maal udover de Grænser, som den enkelte sætter for Dagen og Vejen, blev plaget og jaget i sit Land som en Fjende —

(Der er blevet Uro. Gelskov vil rejse sig, men hans Sidemand lægger Haanden paa hans Arm og faar ham til at blive siddende. En enkelt paa Rækkerne bagved har rejst sig, men sætter sig igen ved et Blik fra de andre. Erik har staaet et Øjeblik uden at ænse Uroen. Saa begynder han igen uden at ændre sin Stilling)

ERIK

Hvis han kunde staa frem nu og se os sidde her og høre, hvad der er blevet sagt og af hvem — hvad vilde han da sige? Vilde han ydmygt bøje sit Hoved for det, der er sket — vilde han fryde sig over den — — Hæder, der nu vises ham, og taknemmelig modtage den Haand, der blev rakt ham til Forsoning? Vilde han ikke staa frem og protestere i Sandhedens og Retfærdighedens Navn, som hans Venner pyntede sig med, da de slog ham, og

som de nu nok en Gang pynter sig med for at bøde paa Slaget. Vilde han ikke vende sig med Foragt fra Ligbærernes sorte Skare, der nu slaar Kres om hans Kiste med tørre Øjne og ligegyldige Sjæle? Hans Daad var Krig, blev der sagt. Løgn! Han greb Krigen som det Halmstraa, der skulde redde ham fra Livets Jammer. Han greb til Vaaben, ikke fordi hans Drøm var en anden end før, men fordi hans Venner — ha! — Daad havde bragt Landet i Nød, og Fædrelandets Nød var større for ham end hans egen. Jeg sad ved hans Leje, da jeg saa ham sidst, og han sagde: Tro dem ikke, tro dem ikke! Krig er Had og Hævn og List og Magt og Kraft — men aldrig Ret! Og han vinkede mig nærmere og hviskede: Jeg hader Krig mellem Mennesker og dem, der rejser den. Og jeg dør i Troen paa den Fred, som engang maa komme —

(Gelskov har rejst sig, et Par af de andre ogsaa. Fru Wahl løfter sin Haand, højtidelig og alvorlig til Tegn paa Ro. De, der har rejst sig, sætter sig igen, en efter en, Gelskov sidst)

Erik har staaet og set hen paa Faderen. Om hans Læber spiller et trodsigt Smil. Endnu inden alle har sat sig begynder han igen)

ERIK

— — Men Vennerne kan være rolige. Han sover de Retfærdiges Søvn og rejser sig aldrig mere. Men jeg har rejst mig. Det er Ungdommen, der har rejst sig — hans Aand i de Unge, der nu taler. Hans Aand er ikke død med ham, som I tror og

haaber — bag hans Grav staar en Ungdom og venter. Og dén gør hans Drøm og hans Daad til sin, og en Dag skal den møde Jer og slaa Jer med hans egne Ord: — Tro dem ikke — tro dem ikke! (Løfter sin Haand mod den Plads, hvor Gelskov sidder) — Jeg ha-der Krig mellem Mennesker og dem, der rejser den. Og jeg dør i Troen paa den Fred, som en Gang maa komme — —

(Gelskov har truende rejst sig under Slutningen af Eriks Ord — Lunding, Rudby og Janssen ligesaa. Erik har sat sig. Et Øjeblik fuldkomne Stilhed. Saa gaar Gelskov kold og værdig hen mod Fru Wahl og trykker hendes Haand. Lunding og Rudby følger. De andre bliver staaende, hvor de staar. Saa gaar Gelskov mod Entréen og ud, fulgt af Ministrene og et Par af de andre. Resten med Storm i Spidsen staar afventende paa deres Pladser.

Fru Gelskov har rejst sig. Hun tager de hvide Syrener, der ligger paa Bordet — gaar hen til Fru Wahl og kysser hendes Kind. Fru Wahl rejser sig, bøjer sig ind til hende, og de gaar langsomt sammen mod Baggrunden og ind. Efter dem følger Storm. De andre Politikere forlader deres Pladser og følger roligt og stille i nogen Afstand efter Storm. Dørene lukkes.

Da alt er roligt, og Helga og Erik er ene, rejser Helga sig. Hun gaar hen til ham og tager stille hans Haand. Han ser ikke op. Hun ser et Øjeblik paa ham — siger saa)

HELGA

Erik —

(Erik løfter Hovedet og ser paa hende uden at kunne tale)

HELGA

— — Det er saa underligt for mig — men jeg synes, at nu i det Øjeblik, Far er død, begynder Livet for dig.

ERIK

Det føler jeg selv. — Og jeg synes, at du er med deri.

(Han bøjer sit Hoved og kysser hendes Haand)

Tæppet falder.

HENRI NATHANSEN

SOMMERNAT FORTÆLLING. 3 *Kroner.*

DEN FORBUDNE FRUGT TRE FORTÆLLINGER.
4 *Kroner.*

FLODEN ROMAN. Nedsat Pris: 1 Kr. 25 Øre

MOR HAR RET — KOMEDIE I TRE AKTER. 2 *Kroner.*

DEN GODE BORGER SKUESPIL I TRE AKTER
3 *Kroner 75 Øre.*

DANIEL HERTZ SKUESPIL I TRE AKTER.
2 *Kroner 50 Øre.*

DANAS HAVE IDYL I TRE AKTER. 3 *Kroner*

DRØMMEN SKUESPIL I TRE AKTER. 2 *Kroner 75 Øre.*

INDENFOR MURENE SKUESPIL I FIRE AKTER.
3 *Kroner.*

AFFÆREN KOMEDIE I FIRE AKTER. 2 *Kroner 50 Øre.*

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL

NORDISK-FORLAG

KJØBENHAVN - GRÆBES BOGTRYKKERI.

